

ACCIÓ,
FE I
INSPIRACIÓ

Salillum

ACCIÓ
CATÒLICA
OBRERA

5€

18

tardor-hivern2m23

**Joan Martínez
Alier**

“ És incompatible
creixement econòmic
i evitar el canvi climàtic ”

SUMARI / SALILLUM18

03	EDITORIAL
70 ANYS, OPORTUNITAT PER DESINTAL·LAR-SE	18	COMPARTINT ACO
70È ANIVERSARI DE L'ACO, DEU REPTES	33	RETALLS VARIATS
BREUS
04	ENS HI ENDINSEM
SINDICATS I ECOLOGISME. ÉS POSSIBLE L'ENTESA?	22	INTERNACIONAL
EL SEMINARI DE L'MTCE A BARCELONA	34	L'ESGLÉSIA ES MULLA
EL LLOC DE LA DONA I LA MEVA EXPERIÈNCIA COM A VOLUNTÀRIA
10	TRIBUNA A PEU PLA
LAURA MOR.
APRENDRE L'ESPERANÇA	24	DOSSIER
LA BELLESA DE LA VELLESA	37	GERMANS EN CAMÍ
LA FRÀTER: LES CAPACITATS SUPEREN LES LIMITACIONS
12	INSPIRACIÓ
ENTREVISTA A JOAN MARTÍNEZ ALIER, ECONOMISTA I ECÒLEG	30	L'EVANGELI ÉS VIDA
ACOSTAR-SE AMB HUMILITAT A LA FOSCOR DE LA MORT	40	ALTERECONOMIA
I DE GRAN, ON VOLS VIURE?

Número 18

TARDOR-HIVERN 2023 / 5 €

REVISTA D'ACCIÓ, FE I INSPIRACIÓ

Salillum és una publicació semestral d'Acció Catòlica Obrera que informa sobre temes vinculats amb l'Església de Jesús i el món del treball i que es distribueix entre la militància, simpatitzants i subscriptors. L'opinió d'ACO la trobareu a l'editorial, la resta d'opinions seran responsabilitat de les persones entrevistades o autors dels articles.

Editor: Acció Catòlica Obrera.
C. Tàpies, 10. 08004 Barcelona.
T. 93 505 86 86. www.acocat.org.

Consell de redacció: Elvira Aliaga,
Joan Francesc Cànovas,
Quim Cervera, Ton Clapés,
Quiteria Guirao,
Joan Manel Mayordomo,
Joan Andreu Parra.

Consell editorial: Carme Ballús,
Sonia Herrera, Oscar Muñoz,
Mercè Solé, Xavier Such.

Col·laboradors: Helena Antó,
Rafel Cáceres, Núria Estruga,
Jaume Grané, Josep Jiménez Montejo,
Quico Manyós.

Rúbrica: Laura Mor

Fotografia portada: Joan Andreu Parra.

Fotografia contraportada:
Elena Rubio.

Il·lustració: Ignasi Flores.

Correcció lingüística: Josep Pascual.

Traducció: Helena Antó,
Ignasi del Blanco, Ramon Porti,
Conxi Yuste.

Disseny original: David González

Maquetació: Enric Vidal

Impressió: Cevagraf, sccl

Dipòsit legal: B1782-2015

ISSN: 2385-5762

ACCIÓ CATÒLICA OBRERA
Carrer Tàpies, 10. 08004 Barcelona
T 93 505 86 86 | www.acocat.org

70 ANYS, OPORTUNITAT PER DESINSTAL·LAR-SE

La Jornada General passada va tenir un moment especialment emotiu quan Pepe Rodado va portar a la taula de l'Eucaristia el nom dels fundadors de l'ACO i tot seguit vam poder sentir el nom d'alguns dels militants que han mort en el decurs de les darreres set dècades, recordats per tots aquells que, espontàniament, els van mencionar. "Que l'esperança us ompli d'alegria", el lema d'aquest curs, va prendre tot el sentit.

Prèviament, la benedictina Teresa Forcades ens va donar pistes per a aquest curs en desentrellar el capítol 12 de la carta als Romans (d'on surt el lema): l'alegria és esperança, no es pot ser cristià sense estar alegre (tot i que pot haver-hi tribulació) i parlem no de l'alegria del qui té, sinó del qui no té i espera. Forcades també ens va desvelar com sant Pau parla de la caritat fraterna i que en l'amor la sinceritat és essencial.

"El cor de la fe i de l'Evangeli, l'ACO enmig de moltes dificultats, sofriments i vacil·lacions, l'ha sabut anar tirant endavant tots aquests anys", ens deia Josep Hortet. Però no volem que aquest 70è aniversari del moviment sigui per treure pit, al contrari, ha de servir per refermar-nos en l'agraïment (als que ens han precedit) i en la responsabilitat (per continuar en la missió de portar l'Evangeli a la classe obrera). "L'acció i el compromís és el que revela què és la persona", deia Oriol Garreta en un diàleg entre consiliaris que es va gravar en vídeo. I, certament, és així, la carta de Jaume (2,14-17) ens ho recorda i per això l'*actuar* en les nostres revisions de vida és tan revelador.

És cert, com diu el consiliari Jaume Duch, que "la lletra i la música són diferents", la societat que ens toca viure és ben diferent de la de la dècada dels 50 i 60, quan l'ACO feia els primers passos. La clau, abans i ara, és "arrelar-se en la realitat". I això ens ha de portar a fer-nos preguntes de gruix, com plantejava Imanol Zubero en la inauguració del curs de Cristianisme i Justícia: el sociòleg basc ens feia veure l'error de representar el capitalisme com una escala meritocràtica. "Això ens fa estar tranquils per la sensació que tothom pot pujar els esglaons dels privilegis. Però més aviat es tracta d'una piràmide sense graons: els de dalt només ens aguantem si tenim una gran base a sota."

Si ens diem seguidors del Crist i un tret de la fe és que "desinstal·la" (com va dir la Teresa), haurem de fer cas als nostres consiliaris veterans quan conviden l'ACO del segle XXI a implicar-se més radicalment en el món del treball, en el de la immigració i dels refugiats, en definitiva, en aquells àmbits en què els nostres germans s'ho estan passant més malament. "Si algú està en una estructura capitalista on pot començar a fer canvis, que ho faci", ens va reptar Zubero. ■

La redacció d'aquest número s'ha tancat el 28 de novembre del 2023

Ets lliure de compartir i adaptar els continguts de *Salillum* [llevat que indiquem el contrari] indicant-ne l'autor i la procedència i distribuint-los amb una llicència igual que aquesta. No es permet un ús comercial de l'obra original ni de les possibles obres derivades. Llicència de Creative Commons Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual (by-nc-sa).

creative commons

SINDICATS I ECOLOGISME. ÉS POSSIBLE L'ENTESA?

Per Joan Andreu Parra

Els dos moviments valoren l'acostament de posicions i que és possible definir lluites compartides

Sovint des dels mitjans de comunicació es presenten enfrontades les tesis del sindicalisme amb les de l'ecologisme. Què hi ha de cert, què hi ha d'impostura? Des de *Salillum*, hem volgut asseure en una mateixa taula el militant Salva Clarós, responsable de política sectorial a la Secretaria d'Acció Sindical i Transició Justa de CCOO de Catalunya, i a Marc Collado, militant de la JOC a Madrid i actual treballador administratiu del Consell de la Joventut d'Espanya, que va participar com a delegat amb la Fundació Nous Horitzons a la darrera COP26 a Glasgow.

“El sindicalisme de classe es proposa canviar la societat i transformar el món i això, en aquests moments, inclou

fer front al canvi climàtic. Però no ens quedem només aquí, volem transformar el model econòmic, productiu, energètic, de mobilitat... És cert que el sindicalisme defensa els llocs de treball i aquestes transicions comporten pèrdues o transformacions de llocs de treball. La transició ha de ser justa i des del sindicalisme no hem de ser reactius, sinó proactius”, defensa Clarós.

Des de la posició ecologista, Marc Collado es lamenta que “arribem tard; per fer una transformació de forma ordenada i acompanyant tots els col·lectius caldria haver-s'hi posat fa vint anys, quan ningú no es prenia seriosament l'escalfament global ni l'alta dependència del carboni”. Un

factor que molt probablement ha ajornat la qüestió ha estat la crisi econòmica del 2008. Amb una mirada internacional, també trobem els països del Sud global on la “necessitat de desenvolupament passa per davant dels objectius de l'Acord de París”.

Tots dos estan d'acord que el punt de trobada dels dos moviments (i molts altres: feminista, indigenista, joves...) és la *transició justa* i que cal lluitar contra la idea de “no transformar l'economia per salvar el capital i seguir deixant gent enrere”, segons Collado. De fet, recorda en Salva, la transició justa ja va ser assumida per les Conferències del Clima de París i Katowice: “La transició no s'havia de fer sota criteris de mercat i s'havien de posar els recursos

Les protestes dels Armilles Grogues tenen el seu germen en l'aplicació d'una ecotaxa a tot el territori francès i la revolta a la illa de Martinica per la injustícia d'aplicar-la en un territori sense transport públic que necessita del cotxe privat. Foto: Josep Bonet

necessaris per empènyer tota la població, que els treballadors no en paguin el cost”.

L'EXEMPLE DEL CANVI DE MODEL DE MOBILITAT

Els demanem aterrar en un cas pràctic, el canvi de model de mobilitat, amb les Zones de Baixes Emissions obligatòries a les ciutats, que prohibeixen la circulació dels cotxes més contaminants (precisament, els de les persones amb menys recursos) per deixar pas al cotxe

elèctric. Clarós apunta la via per resoldre aquest conflicte amb el concepte d'*estat emprenedor* (de l'economista Marina Mazzucato): “L'Estat ha de ser proactiu i ha de posar els recursos i les inversions necessàries per impulsar els canvis i ajudant que les persones no quedin despenjades”.

En particular, si la mobilitat elèctrica elimina llocs de treball, l'estat emprenedor ha de provocar que aquests llocs s'han de reconvertir i incorporar en noves tasques. El militant de l'ACO, però, va més enllà, el canvi de model en el

fons implica replantejar-nos si cal moure's tant i fer un ús més intensiu del transport públic (urbà i interurbà, llocs de treball més propers al lloc on es viu), tot tendint a comprar un servei (quilòmetre de desplaçament), abans que el bé (vehicle manufacturat), fet que provocaria aquesta permuta de llocs de treball.

El fet és que el Govern espanyol va injectar el 2022 noves subvencions a la indústria de l'automòbil (intensiva en mà d'obra) provinents de fons europeus (2.975 milions per al vehicle elèctric) als

quals cal afegir 1.977,8 milions en subvencions a la compra de cotxes de la darrera dècada. “No podem dedicar tants i tants recursos a anar allargant el problema de la mobilitat amb subvencions a indústries contaminants (sovint amb l’amença del perill de deslocalització de la indústria de l’automòbil), fent que no podem ser tan ambiciosos en els compromisos de reducció d’emissions i en què al final hi perdem tots”, es lamenta Collado.

Per a en Marc, “el carbó i altres energies són grans emissors,

però el problema està en la demanda: cal decreixen en coses contaminants i substituir-ho per alternatives menys contaminants i que ens facin menys dependents de l’exterior”. I, pel que fa al transport públic, considera que “és un dret moure’ns, independentment de la demanda que pugui tenir una línia de tren o autobús determinada”. Una altra clau per a en Salva i en Marc és crear noves indústries: “Calen nous sectors que siguin capaços d’incorporar molta mà d’obra. Un exemple seria l’economia circular, la recuperació i reutilització

de materials; es tracta de nova indústria localitzada (actualment exportem moltíssims residus), que permet fixar població, reduir emissions i incorporar sectors no qualificats”, sosté en Marc.

El papa Francesc anota molt bé a *Laudate Deum* sortides en fals: “Quan es pensa a començar una iniciativa amb inversió forta sobre el medi ambient i efectes contaminants alts, s’engresca els pobladors de la zona parlant-los del progrés local que es podrà generar o de les possibilitats econòmiques (...). Però en realitat no sembla

>>>

Els agricultors de Doñana que treien aigua dels aqüífers (alguns de manera il·legal), després de la prohibició per part de la UE, es queixen que s’han quedat sense mitjans de vida. Foto: Greenpeace

**REGADÍOS
EGALES
IOS DOÑANA**
GREENPEACE

A Catalunya la cabanya de 10 milions de porcs genera un gran consum d'energia i aigua i amb una gran dependència de l'exterior, donat que no es fabrica prou pinso. Foto: Mark Stebnicki, Pexels.com

que els interressi de debò el futur d'aquestes persones, perquè no se'ls diu amb claredat que darrere d'aquesta emprenedoria la terra quedarà arrasada”.

En Salva, precisament, celebra que “el Papa està molt en sintonia amb els canvis que operen al món i aixeca la veu davant coses molt grosses que estan passant. *Laudato si'* és insòlita en una Església romana (immobilista) on mai s'havien posat aquests accents”. Per en Marc, a més, el Papa “dona una metodologia a *Fratelli tutti*: la necessitat del compromís social i polític dels cristians per transformar la societat i viure el Regne de Déu ara i aquí. De fet, amb els compromisos de reducció d'emissions actuals, al 2100 hi haurà un increment de la temperatura global de 2,7 graus, i si no es complissin se superarien els 4 graus. Si una cosa ens ha de caracteritzar als cristians és l'esperança, però per mantenir-la, a vegades s'ha de donar un cop de puny a la taula, assenyalant els

responsables d'aquesta deriva (la població més rica, l'1% contamina com l'altre 50%)”. I observa que el Papa ha incrementat el to de veu perquè “està recollint el clamor de les comunitats cristianes de base del Sud global que estan patint els efectes del canvi climàtic (inundacions i sequeres severes)”.

I MENTRESTANT EL RELLOTGE CORRE

2050 és la data prevista per a les emissions zero o descarbonització, sabent per endavant que “qualsevol activitat humana genera un impacte, no hi ha cap activitat sostenible”. Per això, s'ha desfermat una “revisió constant de calendaris amb terminis que es van escurçant” per poder arribar-hi, segons observa en Salva, per a qui la pregunta substancial és: Aquestes polítiques ens portaran a aturar el canvi climàtic i ens faran canviar el model o simplement són polítiques per maquillar el model econòmic i fer-lo més verd i assumible? A banda de l'efecte

macro de les tres transicions (la digitalització, el canvi de model energètic i l'economia circular), el militant recorda el necessari canvi d'estil de vida de cadascú desestimant el capitalista basat en el consum (tèxtil, alimentari, mobilitat...) i la revisió de la dependència de les cadenes de subministrament.

Posem sobre la taula la irrupció de les protestes dels Armilles Grogues a França, l'any 2018, que van esclatar per una pujada del preu dels carburants: “Les polítiques de mitigació o de reducció de les emissions, amb uns efectes socials i econòmics forts, han d'anar paral·leles a polítiques socials d'acompanyament; per exemple, una política de ZBE ha d'anar aparellada amb la reducció del preu del transport públic, i una política de tancament d'indústries contaminants, amb educació continuada i recapacitació per a canviar de lloc de treball (o jubilacions anticipades). És cert que la societat té por del canvi i planteja resistència (fa uns mesos

amb la implantació de l'eix verd del Consell de Cent a Barcelona hi havia molts comerciants en contra, ara ningú vol tirar enrere). Això és efecte d'unes polítiques neoliberals que han atomitzat la societat, l'han articulat a través del consum i l'han educat en una cultura de la por", argumenta en Marc.

Davant el diagnòstic que la implantació del model neoliberal ha fet minvar els llocs de trobada, mobilització i lluita, en Marc argumenta que "calen aquests espais per generar processos de canvi social i demanda de justícia social i solidaritat amb les persones afectades mobilitzades". En Salva apunta el perill de les contramobilitzacions, per exemple aquells que s'oposen a la implantació de renovables al territori: "Es confon progrés i conservadorisme. Actualment, les esquerres potser tenen posicions més defensives en contra d'una idea de progrés perversa. Cert que el paisatge té un valor econòmic, però en un escenari d'escalfament tan greu, cal un paisatge transformat de forma ordenada i una aposta valenta per les renovables",

coincideixen tots dos.

Plantegem al Salva i al Marc com a possible lluita compartida la reducció de la jornada laboral, amb arguments beneficiosos tant per al medi ambient (reducció de desplaçaments...) com per als treballadors: "La reducció de la jornada laboral (32 h sense reduir salaris) és una altra forma de disputar el marge de beneficis. La professora Teresa Torns indica que la jornada de 40 hores fa impossible les cures. Per aquest motiu, hi ha una divisió social i sexual del treball. Amb la reducció de la jornada podria haver-hi un repartiment de l'economia reproductiva (que inclou cures, espais de socialització, participació política, retrobar-nos més enllà del consum), avançar cap a la plena ocupació i que sigui possible un treball que no et tregui la vida (quanta gent té temps per planificar?, per pensar què compra?...)". En Salva apunta que el cost d'aquesta reducció de la jornada laboral es pot sufragar "de l'increment de productivitat tan elevat de les tecnologies". ■

MÉS INFO:

- Pla d'acció 12è Congrés CCOO de Catalunya (veure Eix 2 pp. 13-18): <https://www.ccoo.cat/wp-content/uploads/2021/05/pla-accio-12-congres-ccoo-catalunya.pdf>

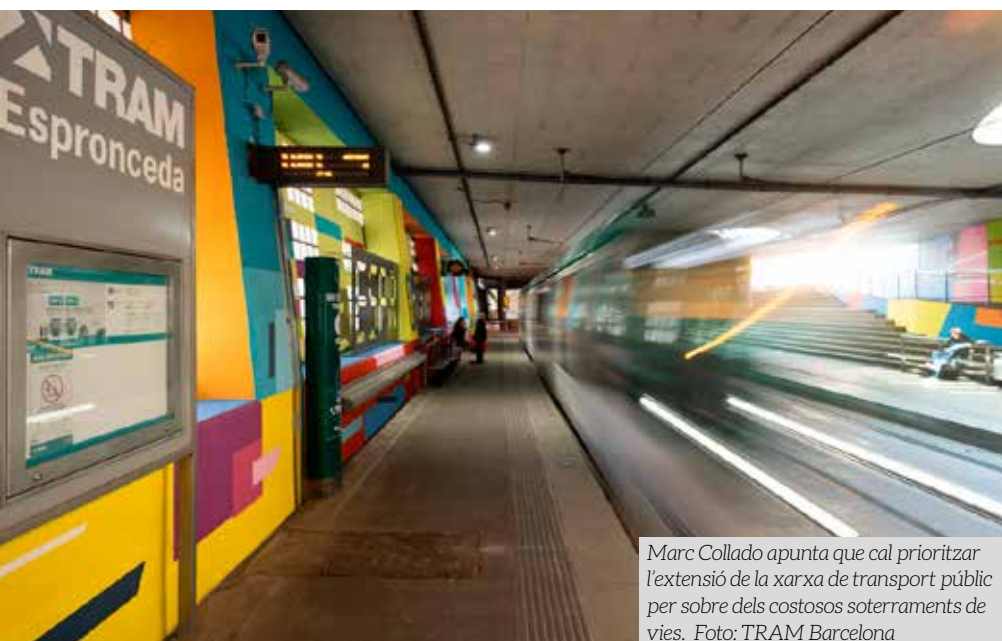
- OIT. Preguntes freqüents sobre transició justa: https://www.ilo.org/global/topics/green-jobs/WCMS_824947/lang--es/index.htm

- Exhortació apostòlica *Laudate Deum*: <https://www.tarraconense.cat/exhortacion-apostolica-laudate-deum-del-sant-pare-francesc-a-totes-les-persones-de-bona-voluntat-sobre-la-criisi-climatica/>

- "Treballar menys, repartir els treballs i viure millor", CCOO de Catalunya: <https://www.ccoo.cat/noticies/document-treballar-menys-repartir-els-treballs-viure-millor/>

Marc Collado apunta que cal prioritzar l'extensió de la xarxa de transport públic per sobre dels costosos soterraments de vies. Foto: TRAM Barcelona

APRENDRE L'ESPERANÇA

Laura Mor és periodista i editora. Ha estat directora de CatalunyaReligió.cat i actualment treballa a l'equip de comunicació de Fundació Vedruna Catalunya Educació.

Sovint parlem de construir esperança. I això ja ens està dient que aquí ningú no regala res. El camí cap a una societat més justa i solidària requereix lluita i esforç, com qualsevol aprenentatge. Però l'activisme tampoc no sacia el nostre anhel. Imaginar plegats un horitzó compartit ja és un primer pas per forjar l'esperança. Valorar els companys de camí i agrair que hagin nascut.

A l'encíclica *Fratelli tutti* el papa Francesc insisteix en la noció de possibilitat. La trobada amistosa amb qui és diferent és possible. L'esperança és el moviment que ens dibuixa aquest escenari fins i tot quan no en tenim

evidències. L'esperança té a veure amb desvetllar els sentits i a tenir cura de "tot allò que val la pena". Ho diu el filòsof Josep Maria Esquirol: "El demà està obert i el demà depèn de nosaltres". En som responsables.

Imaginar plegats un horitzó compartit ja és un primer pas per forjar l'esperança. Valorar els companys de camí i agrair que hagin nascut

Pot haver-hi esperança sense contemplació? Atendre l'ara i l'aquí permet detectar

canvis i moviments subtils. Si no escoltem dins nostre, no trobarem respostes creatives. Les tradicions religioses en saben, de reservar un temps a l'espera. Diuen que "Déu ens visita sovint, però la majoria de vegades no som a casa". Cada vegada que alentim el ritme oferim una primera resistència a les esclavituds d'avui.

I és que per sostenir l'esperança cal desaprendre les presses. Toca sortir de la roda de la productivitat i del consum. I regalar-nos la pràctica del silenci, la pausa interior, la reflexió i la consciència. Comencem per ser conscients de l'acceleració que vivim i

recuperem la idea de procés i de repetició. Massa sovint ens oblidem de concretar l'esperança perquè hi ha un soroll de fons que ens en distreu. El filòsof sud-coreà **Byung-Chul Han** descriu molt bé la nostra societat de l'entreteniment, hiperconnectada i consumista. Així costa construir res. Aprendre l'esperança és educar la mirada, per anar més a fons.

Cada vegada que alentim el ritme oferim una primera resistència a les esclavituds d'avui. I és que per sostenir l'esperança cal desaprendre les presses

Quines mostres d'esperança tenim avui com a creients, per a la nostra Església? Cadascú pot fer la seva llista, però hi ha tres qüestions nuclears amarades d'això que en diem fraternitat. Per una banda, el desplegament de la conversió ecològica integral que Francesc ha tornat a posar sobre la taula. Per una altra, és motiu d'esperança la renovació del feminisme dins l'Església. Moviments com *Alcem la Veu*, *Reuelta de Mujeres* o *Voices of Faith* posen en joc totes les veus i demanen convida com a comunitat de batejats, tots i totes creients i

apòstols. I finalment el Sínode també és un procés indiscutible d'esperança. Estem dient en veu alta que no podem continuar fent monòlegs de sords. Cal avançar com a cristians sempre a partir de l'escolta.

En definitiva, l'esperança es construeix amb la gent, en comunitat i a escala humana. No necessitem una macroestructura que ens salvi. Ens cal teixir xarxes interpersonals, dedicar-nos temps i anar a descobrir persones amb capacitat de contagi. Com explica **Rebecca Solnit** al seu llibre *Esperança dins la foscor*, la història conté infinites mostres del poder transformador de la ciutadania. Però el món ens empeny a la desmemòria i assimilem algunes proeses històriques com una obvietat, quan en realitat responen a llargues lluites.

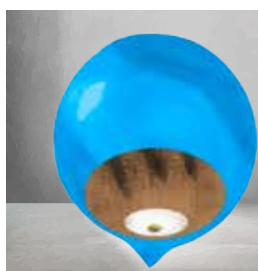
Avui podem continuar reconeixent Jesús en aquestes persones compromeses. Les que amanyaguen les ferides del nostre món. Contra la cultura de la indiferència hi ha qui posa en joc l'empatia, es commou amb el dolor aliè i invoca segones oportunitats.

També la Bíblia ens dona la clau per cultivar l'esperança. Fins a 365 vegades hi trobem l'expressió "no tingueu por". La por ens paralitza, anul·la la

nostra capacitat per resoldre conflictes i ens converteix en éssers passius. Necessitem tota la confiança interior possible. Per això és tan important promoure una comunicació transformadora. El que diem (i el que no expliquem) afecta la nostra visió del món i la nostra autoimatge com a comunitat humana. Hem d'orientar-nos a les solucions, narrar la bondat, els exemples de resistències, de donació i gratuïtat. Són poc visibles, però fonamenten tot allò que ens humanitza.

Avui podem continuar reconeixent Jesús en aquestes persones compromeses. Les que amanyaguen les ferides del nostre món

I quan l'escenari és absolutament fosc? Els experts en resiliència saben que tenir fe ajuda a persistir situacions deplorables. De vegades som allà només per amor a una realitat més durable que nosaltres mateixos. Només podem aprendre l'esperança si la fem vida i actitud, a l'estil de Jesús: amb una mirada oberta als altres, sense càlcul de beneficis. Viure l'esperança és carregar les nostres misèries, obrir-nos a la compassió i guanyar la por sabent que mai estem sols. ■

**LLEVAT
DINS
LA PASTA**

Un programa de la Pastoral Obrera de Catalunya a Ràdio Estel, amb testimonis que ens estimularan a transformar el món amb l'estil del ferment de l'Evangeli.

Tots els dimecres a les 18.25 h.
I tots els podcast a la plataforma [Ivoox.com](https://www.ivoox.com).

JOAN MARTÍNEZ ALIER, ECONOMISTA I ECOLEG

Per: Rafi Cáceres i Joan Andreu Parra

**"LES ALTERNATIVES
PER PODER CANVIAR
EL CAPITALISME VINDRAN
DELS MOVIMENTS
SOCIALS"**

La ment de Joan Martínez Alier (Barcelona, 1939) continua ben activa. Aquest insigne català de les ciències socials, reconegut amb els premis Balzan (2020) i Holberg (2023), el desembre publicarà un llibre en anglès (*Land, Water, Air and Freedom: the Making of World Movements for Environmental Justice*), del qual ens mostra orgullós les galerades. El seu currículum acadèmic no hi cap en aquest espai modest, però destacaríem que és un dels precursors de l'economia ecològica i l'ecologia política des de la seva càtedra a la Universitat Autònoma de Barcelona i col·laborant amb Oxford, Stanford, Yale, Berlín, Equador i Brasil. Algunes de les seves obres són *L'ecologisme i l'economia* (1984), *De l'economia ecològica a l'ecologisme popular* (1992), *Economia ecològica i política ambiental* (2001, amb Jordi Roca) i *L'ecologisme dels pobres: conflictes ecològics i llenguatges de valoració* (2004) o el seu llibre de memòries *Demà serà un altre dia. Una vida fent economia ecològica i ecologia política* (2019). És director de la revista *Ecologia política* (<https://www.ecologiapolitica.info/>).

Vostè neix a Barcelona l'any 1939, un any, com diu, "fatídic". Com determina la seva biografia aquest temps i lloc de naixement?

La determina perquè és l'any que acaba la guerra, entra Franco a la ciutat i comença la Segona Guerra Mundial. És un temps de molt de franquisme, amb les escoles nacionalcatòliques i tot en castellà. En el meu cas, que vinc de família burgesa, vaig anar als escolapis de Sarrià. Cantàvem el *Cara al sol* un dia a l'any, el *día del estudiante caído*. Recordo alguns capellans catalans i que eren

feixistes o un professor lletraferit que traduïa obres i ens en llegia alguns fragments, com *El paradís perdut*, de [John] Milton, que em va influir molt. Aquell any van marxar 300.000 persones de Catalunya, altres van morir, i va ser un gran buit.

El març passat el Parlament de Noruega li va concedir el premi Holberg, que vindria a ser el Nobel de les ciències socials. Considera que és profeta a la seva terra?

A aquestes alçades no m'interessa si tinc èxit aquí o no. Però sí que aquests premis internacionals em fan molta il·lusió perquè puc invertir la dotació en l'Atles de la Justícia Ambiental. Penseu que l'economia ecològica demana una mica de decreixement econòmic, la despesa d'energia i de materials s'ha d'abaixar pel canvi climàtic i cap govern fa cas d'això. El número 8 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides diu "creixement econòmic", ni tan sols "desenvolupament sostenible", que és un eufemisme. És incompatible creixement econòmic i evitar el canvi climàtic.

Vostè és cofundador del Centre d'Ecologia i Projectes Alternatius (CEPA) que fa més de 30 anys va promoure el projecte Residu Mínim. Quines alternatives ha proporcionat?

CEPA és part dels moviments ecologistes, en els anys 80 una part estàvem contra l'energia nuclear i altres eren més conservacionistes. Vam posar sobre la taula els residus, els abocadors i les incineradores (que produïen dioxines), després que al Baix Llobregat hi va haver un accident en què van morir dos treballadors i vam fer diverses campanyes.

Com valora l'acció social dels grups ecologistes més globals com ara Greenpeace en relació amb els grups més locals com Ecologistes de Catalunya o els seus socis?

Són complementaris i sovint van junts. Greenpeace es va crear cap als 80 a Vancouver amb dos temes: les proves militars amb bombes atòmiques a Oceania i la lluita contra la pesca de balenes. Hi ha un altre ecologisme global, WWF, que són més conservacionistes i aquests, a vegades, no s'entenen tant amb els grups locals.

«A Catalunya hi ha un moviment ecologista molt viu. L'important és el que es fa localment i com es pot influir en coses globals»

En alguns àmbits com ara el científic pot estar mal vista la militància social?

Cada vegada hi ha més col·laboració i amb l'amenaça del canvi climàtic molts científics estan disposats a sortir al carrer i participen en grups com Extinction Rebellion. Per exemple, si la incineradora de Sant Adrià de Besòs està produint dioxines o no, és un tema d'investigació que fan científics que simpatitzen.

EMERGÈNCIA CLIMÀTICA I JUSTÍCIA AMBIENTAL

Yayo Herrero en una conferència recent parlava de la falsa dicotomia: primer les persones, l'ocupació i el creixement i, després, la Terra. No hem entès que som éssers ecodependents? Hi ha antropòlegs com Philippe Descola que consideren que els animals i les plantes són

éssers vius que tenen les seves opinions, que diuen coses en els seus llenguatges... És el que en etologia es diu 'animisme'. Al Perú o als Andes diuen que s'han de cuidar els *apus*, les muntanyes que tenen neu, perquè són divines i, si s'enfaden, ho passarem malament. Això no és una cosa primitiva, és ben normal, per exemple, a vegades vaig a posar una espelma a la Verge del Remei, que tinc més a prop. A l'Índia hi ha llocs que els diuen bosc sagrat (*sacred groves*), una extensió que deixen sense conrear i hi posen imatges dins.

«La veritable utopia (en el sentit negatiu) és la del creixement continu»

Catalunya té molts reptes ambientals. Quins són els punts calents que ens amenacen?

A l'Atlas surten uns vint casos, no en podem posar gaires. Per exemple, tenim un ecologisme urbà, com va ser la planta asfàltica que hi havia a Nou Barris de Barcelona l'any 1975 on ara hi ha l'Ateneu Popular, que va ser fruit d'una lluita popular, o les protestes per la incineradora del Besòs. També hi ha un ecologisme més rural: les mines de carbó al Berguedà (als anys 40 a Gósol van morir de cop trenta persones), la contaminació de l'aigua per la població excessiva de porcs, la perillositat de les centrals nuclears i els seus residus, o Salau (a Alòs d'Isil), a cavall de França i Catalunya, on han trobat tungstè i wolframí que vol extreure una empresa australiana i la gent està protestant. S'estima que hi ha 250 plataformes o coordinadores a Catalunya els darrers 30 anys. A Catalunya hi ha un moviment ecologista molt viu, que està una mica barallat entre ell (no se

sap ben bé per què) i que mai ha aconseguit fer un partit polític, però tant se val, perquè l'important és el que es fa localment i com es pot influir en coses globals com el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat, l'ecotoxicologia...

L'Atlas de la Justícia Ambiental (<https://www.ejatl.org/>) documenta i cataloga gairebé 4.000 conflictes ambientals-socials a tot el món. Recordi'n una d'aquestes històries que guarda al cor.

L'Atlas el fem per estudiar ecologia política i molts col·laboradors són estudiants postdoctorat, professors que fem articles acadèmics per finançar-lo, també a través de convocatòries d'ajuts de recerca de la UE. Després hi ha gent que envia casos perquè els interessa sortir-hi, sobretot d'Amèrica Llatina. Hi ha el cas d'un grup d'Antofagasta (Xile), volien fer un transport de coure que travessava la ciutat i protestaven per la pols que faria. La plataforma va perdre, perquè es va fer el ferrocarril, però un tal Díaz, de la plataforma *Este polvo te mata*, va guanyar les eleccions a l'alcaldia.

ECONOMIA I DESIGUALTAT

Vostè parla d'un "xoc real entre economia i medi ambient".

¿Hi ha d'haver un inevitable decreixement de l'esfera material de l'economia, com a via per començar a ordenar l'emergència climàtica del planeta (el que alguns anomenen la utopia decreixentista)?

La veritable utopia (en el sentit negatiu) és la del creixement continu. En bona part el creixement ha vingut de fer servir petroli, carbó i gas per bellugar-ho tot. Ens trobem amb matèries primeres barates

(com el gas d'Algèria o el petroli de Gabon) més l'energia dels combustibles fòssils (que són producte de la fotosíntesi dels vegetals del passat). Això no és economia circular, sinó entròpica, és a dir, que es treu de terra i un cop la cremes, l'energia es dissipa i mai més la podrem fer servir. Ens diuen que canviarem el sistema energètic: deixarem la meitat de les energies fòssils i ho suplirem amb altres energies, però això serà molt car i donarà lloc a altres conflictes ambientals (mineria del liti, del cobalt, la despesa d'energia per fer tot això). La perspectiva real és la d'un decreixement als països rics i que la població mundial s'aturarà a 9.500 M i això és bo. En relació amb això, crec que el Papa hauria de dir alguna cosa; l'Església té un problema amb les dones i amb la reproducció de la població, les dones han de poder decidir no tenir tants fills. L'encíclica *Laudato si'* està molt bé, hi ha coses extraordinàries que venen de la teologia de l'alliberament i clarament inspirades per Leonardo Boff (que no hi és citat).

«Hi hauria d'haver una distribució de la feina assalariada diferent i una retribució a tothom»

Com hauria de ser aquesta transició?

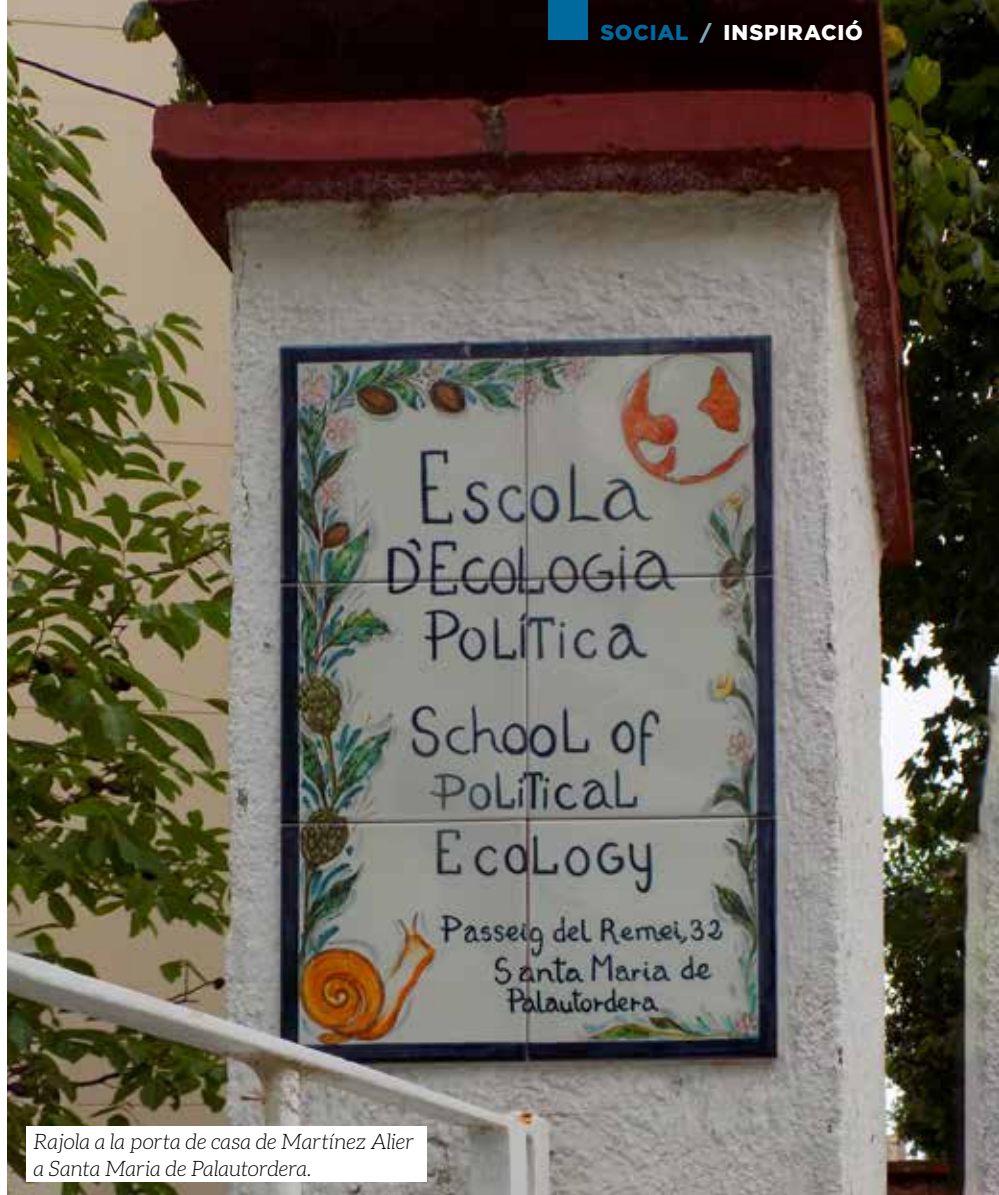
Població que no creixi, diferents tecnologies, menys energia fòssil i menys intensitat material. En el decreixement ens trobem amb qüestions econòmiques: per exemple, si una fàbrica no creix, cada any fa el mateix amb menys gent, la gent no tindrà feina. Però parlem de feina assalariada; no obstant això, n'hi ha, d'altra mena (a casa, a l'hort, escriure llibres).

Hi hauria d'haver una distribució de la feina assalariada diferent i una retribució a tothom (una renda bàsica). Quan dius com a economista que no vols créixer et diuen que no hi haurà feina i que no es podrà pagar el deute; però el deute és un paper que es pot estripar, com ha passat altres vegades a la història.

«La transició passa per població que no creixi, diferents tecnologies, menys energia fòssil i menys intensitat material»

Com es pot abordar aquesta transició sense perjudicar les classes populars i treballadores que s'ho estan passant més malament?
La transició es farà a poc a poc; però, ja ens estan dient que el gas liquat i l'energia nuclear es

Rajola a la porta de casa de Martínez Alier a Santa Maria de Palautordera.

La nineta dels ulls de Martínez Alier és l'Atles de Justícia Ambiental que codirigeix des del 2012.

El papa Francesc i el senador i cineasta Pino Solanas, el 2013 al Vaticà. Foto: projecte EJOLT.

consideren ecològiques. Si el 80% de l'energia que fem servir a l'economia mercantil són combustibles fòssils, com ho baixarem a la meitat? Serà molt difícil i s'hauria de fer de manera justa sense perjudicar la gent pobre, la transició hauria de ser un factor de més igualtat de la societat: compensar gent que es quedarà sense feina, ingrés mínim universal. També hi haurà nous sectors d'activitat, com ara: l'energètic, la informàtica, l'agroecologia, la rehabilitació d'habitatges...

«El deute és un paper que es pot estripar, com ha passat altres vegades a la història»

Parlem ara de l'estructura de l'economia, i la importància dels diferents sectors. Com valora aquesta estructura que tenim a Catalunya?

A poc a poc l'agricultura ha perdut gent, perquè es mecanitza. La indústria també ha perdut gent, per l'augment de la productivitat i que hi ha sectors que van a altres llocs. Queden els serveis, que és un sector molt heterogeni i inclou el sector potent de la logística, intensiu en el transport. La pandèmia ha revelat quines són les feines essencials: escombriaires, aigua-electricitat, metges, infermeres, bombers. Caldria més cura de la terra i els boscos, l'agroecologia donaria un 5% de llocs de treball. Hauríem de mirar l'economia no tant des del sector i la feina i preguntar-se quina economia podria donar satisfacció a les necessitats de la població. Hi ha necessitats bàsiques (educació, sanitat, habitatge) i altres que són fictícies, com les fàbriques

d'armament (a Espanya n'hi ha bastants), no cal un cotxe per família, podem viatjar menys i no cal ampliar l'aeroport.

«La transició serà molt difícil i s'hauria de fer de manera justa sense perjudicar la gent pobre»

ECONOMIA CIRCULAR (MÉS SOROLL QUE RES) I ALTERNATIVES

Estem assistint, en l'àmbit agrícola i de la producció d'aliments a una inflació important. Això està repercutint en l'economia, sovint feble, dels productors?

Efectivament, s'han encarat alguns inputs, com els fertilitzants. Hem de recordar que l'agricultura avui fa servir més energia que les calories que surten del menjar o dels pinsos que serveixen per alimentar els animals que ens mengem; aquest consum de carn animal podria baixar perfectament si fóssim més vegetarians sense

cap dany al benestar humà i amb una millora del benestar dels animals que viuen en una mena de camps de concentració. L'agricultura ja no és com abans, ara és com una indústria.

Fa uns anys que es parla d'economia circular. En alguna aportació seva havia comentat que l'economia no n'és, de circular...

Hi ha com una mena de jaculatòries: desenvolupament sostenible, *ora pro nobis*, economia circular, *kyrie eleison*, les estratègies *win-win*... L'energia solar, el diòxid de carboni de l'atmosfera i l'aigua possibiliten la fotosíntesi i es produeixen plantes; el 30% de l'energia solar que arriba evapora aigua, es condensa i plou. Això és el cercle de la vida, que és antientròpic, es basa en energia solar que és fusió d'àtoms (no es crema res), tot això és una meravella, una cosa increïblement bonica, admirable i complicada. D'aquí passem a l'economia humana que és una misèria (fa 200.000 anys que existeix), d'una espècie que vol apoderar-se de tot, vol anar a

la Lluna i Mart... És una espècie que no viu de l'energia solar i no podem anar tirant de l'energia de la fotosíntesi emmagatzemada (els combustibles fòssils), anem tan de pressa en explotar-la que estem canviant el clima.

Com a economista creu que estem en un context de capitalisme extrem? Hi ha alternatives prou sòlides que puguin ocupar aquest regnat? Vostè on troba l'esperança?

Les alternatives per poder canviar el capitalisme vindran dels moviments socials. Es parla de la qüestió social (que aborda l'encíclica *Rerum novarum*, tot i que l'Església sempre arriba unes dècades tard), la qüestió agrària (remences i rabassaires a Catalunya, Movimento dos Sem Terra al Brasil), la qüestió feminista o de gènere. L'alternativa és el feminisme i l'ecologisme. Hi ha la qüestió del colonialisme, amb un moviment anticolonial, antiracista i antiextractivista. Hi ha la qüestió urbana, l'escampament de les ciutats. Totes aquestes qüestions existeixen alhora. I la nova, que abasta les altres, és la socioecològica, aquesta hauria de ser el centre. Decreixement al nord i més igualtat al sud, tot això portat pels moviments i fora de la política electoral que, a vegades ho recull o ho para.

Vostè és un defensor de la renda bàsica universal per poder canviar el sistema actual de creixement. Com seria?

La renda bàsica podria ser un dret humà i és una conseqüència d'una economia sense creixement que ha de repartir diners fora de l'economia assalariada.

Es parla molt de l'economia verda... Economia verda, *ora pro nobis*, és una mica metafísic, tant de bo que fos possible..., però són eslògans

perquè l'economia actual no és verda. M'anima més que em diguin com estem i com a poc a poc (però una mica de pressa) es podria anar canviant. Decreixement no és un eslògan per tranquil·litzar la gent, no dona vots i a la UE està molt mal vist. El desenvolupament sostenible és una contradicció i tothom ha de passar pel tub mental; la resposta han estat els ODS. Aquest any estem fent servir més carbó que l'any passat, el gas liquat també va pujant cada any (10%) pel creixement de l'economia mundial i el consum de petroli està estabilitzat (per les sancions a Rússia, tot i que també ve de l'Àrtic, Califòrnia, Mèxic i Moçambic).

«La renda bàsica és una conseqüència d'una economia sense creixement que ha de repartir diners fora de l'economia assalariada»

Vostè és un home de ciència, ens ha sorprès el seu coneixement profund de les encíclics de l'Església. La ciència és la seva única certesa o té altres fonts de coneixement i de sentit?

Economia ecològica i ecologia política m'han guiat, però són disciplines que no hi són, a la universitat, hi ha postgrau. Sí que hi ha l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals a la UAB (<https://www.uab.cat/icta/>) on combinem les disciplines ecologia industrial, economia ecològica i ecologia política, comptem amb el suport de diversos projectes europeus. Inquietuds religioses no en tinc; d'humanistes, sí. La tragèdia de la migració em preocupa i em sembla terrible que no fem res, salvat algunes excepcions com

Open Arms. Soc crític amb els economistes que creuen en el mercat i són més neoliberals, també n'hi ha que creuen en la intervenció de l'Estat i són més keynesians. Però cap de les dues grans tendències no han fet cas de tots els avisos que hem anat fent i no veuen la via ecològica. ■

MÉS INFO

- Interpel·lació al Govern de la Generalitat sobre el decreixement el 7/09/2017 en ple debat de les lleis de desconexió, a càrrec de Sergi Saladié, geògraf tarragoní, de la CUP, replicada per Oriol Junqueras, conseller d'economia (veure P. 78 del Diari de sessions): <https://www.parlament.cat/document/dspcp/234200.pdf>

- Debat sobre el postcreixement al Parlament Europeu del 15-17/05/2023: <https://ctxt.es/es/20230501/Firmas/43006/Juan-Bordera-decrecimiento-crisis-climatica-Parlamento-Europeo-sostenibilidad-transicion-ecologica.htm>

70È

Per Quim Cervera i Núria Estruga. Fotografies: Jordi Esplugas

ANIVERSARI DE L'ACO, DEU REPTES

EL MOVIMENT, FUNDAT EL 1953, REFLECTEIX ELS CANVIS ECONÒMICS, POLÍTICS, CULTURALS, RELIGIOSOS, ESPIRITUALS I ECLESIALS QUE HA VISCUT LA SOCIETAT EN SET DÈCADES

ANYS
D'ESPERANÇA

Del 1953 al 2023 hi ha hagut molts canvis a Catalunya, a Espanya, a Europa i a tot el món, que han anat influint en tota la nostra societat, en la classe obrera, en l'Església i, per tant, en l'Acció Catòlica, en què s'inclou l'ACO. La realitat de les capes treballadores ha passat d'un percentatge alt en el sector industrial, de la construcció i del transport, a augmentar, en molt, el tercer sector dels serveis. Aquest traspàs ha replantejat i ampliat el concepte de classe obrera, tant en l'àmbit sindical com en l'àmbit dels moviments obrers d'acció catòlica (MIJAC, JOC, ACO i GOAC).

La realitat social i del món laboral ha canviat, i ha transformat les anàlisis socials, les diagnòsics, les propostes, les estratègies, les accions sociopolítiques i culturals, com també els espais d'aquestes accions. Si pels anys

cinquanta i seixanta del segle XX, les accions fonamentals eren en el camp sindical i polític; pels anys setanta, el moviment ciutadà, popular, veïnal, especialment de les associacions de veïns, entra en l'escenari de la militància. I cap als anys vuitanta i noranta, també les associacions de joves estudiants o contra l'atur, i els moviments pacifista, feminista i ecologista (influència del maig del 68 de París, guerra del Vietnam i

moviment hippy). Trobem força membres de l'Acció Catòlica en aquests àmbits, com també en les associacions de mares i pares de les escoles, o en entitats de caire més directament cultural o del món de l'esport.

En una enquesta feta als militants de la JOC-JOBAC el 1992, curiosament n'hi havia aproximadament la meitat que tenien una activitat eclesial com a compromís permanent d'acció. Aquest fet es pot interpretar tant com un refugi en un món més proper i segur, com un lloc d'aprenentatge per a posteriors accions en el camp social civil o com una crítica i desafecció envers els moviments socials, laborals i polítics, que no acaben de respondre a les necessitats de les capes treballadores.

UNA MISSIÓ QUE, EN ESSÈNCIA, CONTINUA SENT LA MATEIXA

A més dels llocs de l'acció, també ha canviat el tipus de militància. Si en els fundadors es vivia una militància durable, fidel i permanent, ja que la mateixa estabilitat emocional i laboral

ho permetia, avui dia es tendeix a un tipus de pertinença i acció més flexible, temporal, canviant. Es curiós que es parli més de voluntariat i no tant de militància, que alhora té unes connotacions "militars" no agradables i no desitjables. Potser caldria parlar de responsabilitat i fidelitat per a recollir el valor positiu dels fundadors exemplars de l'ACO i de la JOC.

Tot i tants canvis, la missió de l'ACO continua sent la mateixa des de fa setanta anys i l'esforç que ha fet el moviment per reformular-la al XII Consell és lloable. L'ACO se segueix caracteritzant per ser un moviment d'Església, evangelitzador dins la classe obrera i continua sent i té la voluntat en el món actual de ser un moviment educatiu, arrelat en una història, un temps i un lloc, en què ens acompanyem mútuament i ens autogestionem.

Es tracta de continuar estant presents en la vida obrera, en tot els àmbits de condició i cultura treballadora, acollint les aspiracions de les persones treballadores i els seus valors per a dinamitzar l'acció personal i col·lectiva, mirant de discernir

el que és evangèlic en elles i promoure-ho, convidar altres a experimentar-ho i fer-ne festa en les celebracions de la fe cristianes. Aquesta missió reflectida en les trobades del moviment i en els grups, viscuts com a petites comunitats eclesials, es materialitza en una pluralitat de formes i, per tant, tot i seguint la metodologia de la revisió de vida, aquesta també resta acolorida per les noves realitats viscudes.

Les persones membres de l'ACO també tenen treballs i economies diferents de les de fa setanta anys. La majoria tenen una situació que ha millorat econòmicament i professional. El pensament polític continua sent dins el ventall que va del centre-esquerra a l'esquerra. La lluita antifranquista per la democràcia, els drets humans, les llibertats, l'autonomia de Catalunya i unes millors i més justes condicions laborals, ha influït molt al llarg de tots aquests anys, com també el canvi radical (encara en part per aplicar) que es va produir en l'Església arran del concili Vaticà II. Aquest concili va reconèixer i va donar una gran empenta a tota l'Acció Catòlica, no sense deixar de passar profundes crisis (1967-1968).

Actualment l'ACO viu la riquesa d'abraçar diverses generacions malgrat que hi ha dificultats per a l'entrada de persones joves. Encara hi ha presents persones de la generació fundadora, que es relacionen amb el gruix importat d'adults procedents de la JOC i de la JOBAC dels vuitanta i noranta, i amb alguns joves que han acabat d'entrar. També hi ha una riquesa a causa de la procedència de persones de cultures diferents, tot i que aquest fet es podria ampliar. >>>

MIRANT AL FUTUR

Quant a reptes de futur, es podrien indicar:

- ✓ La forma d'arribar al món obrer migrant i al quart món. El moviment té una voluntat d'arribar als més necessitats.
- ✓ Obrir espais més o menys regulars per a la trobada i la reunió i l'accés a l'Evangelí de persones afins o properes al moviment.
- ✓ Simplificar l'organització, encara força calcada dels sindicats dels anys cinquanta o seixanta. Un moviment que té menys persones adherides necessita imaginar altres formes d'organització més àgils.
- ✓ Desenvolupar encara més la dimensió comunicativa, que avui dia és la forma concreta del procés evangelitzador i en la qual el moviment ha fet grans passos.
- ✓ L'ACO sempre ha tingut cura de la relació amb altres moviments afins internacionalment, i amb altres entitats socials, religioses,

espirituals i eclesials. No deixar les relacions existents, consolidar-les i, en el que es vegi necessari, incorporar-ne d'altres.

- ✓ La participació en el diàleg interreligiós i interconviccional, no solament per a col·laborar en la cohesió social, sinó, sobretot, per a oferir un esperit motor plural en la transformació de les estructures socials injustes i treballar en favor dels més dèbils.
- ✓ Donat el fet de la disminució de membres en els moviments d'Acció Catòlica, fer una reflexió sobre els fonaments, missió, metodologies i organització i actualització de tot plegat.
- ✓ L'ACO, juntament amb altres moviments d'AC, i altres institucions i grups cristians que tenen una visió eclesial semblant, d'església del poble, podria incidir més en la transformació evangèlica de l'Església, en la crítica de situacions antievangèliques i en la creació de petites comunitats senzilles i populars.

- ✓ Elaborar un contrarelat davant el segrest del catolicisme per part de l'extrema dreta que, alhora, l'adultera i manipula.
- ✓ Debat sobre si l'ACO com a moviment també ha de tirar endavant alguna acció d'incidència sociopolítica o cultural, posant-se al costat d'alguna causa en favor dels més necessitats.

EL 70È ANIVERSARI, DES DE DINS

El 12 d'octubre, a la Jornada General, vam celebrar els primers 70 anys de l'ACO. L'estil dels moviments és organitzar les coses "des de baix", amb comissions tan heterogènies i participades com es pugui. Així doncs, des de Pasqua, sis militants vam entomar la tasca de preparar la celebració. No va ser gens fàcil trobar-nos, però aviat vam decidir què volíem fer.

Per una banda, una celebració festiva i amb música. Aquesta part va tenir dos moments: la sobretaula musical, amb el grup Llar de Folk, al qual es van unir membres del grup Dum; i el final de jornada, amb danses al pati, dinamitzades per la Gemma Muñoz i l'Oriol Batlle, de la zona Barcelona Nord, acompanyats per l'acordió del Jaume Parra.

I, per l'altra, l'espai de memòria: on volíem recollir el testimoni de persones pioneres del moviment. Aquest espai també va tenir dues parts. Una taula rodona, moderada per Joan Francesc Cànovas, amb cinc militants veterans del moviment: Dèlia Viedma, Dora Pizarro, Edmon Ribatallada, Manel Maeztu i Pilar Malla. I dos vídeos: l'un de militants, de vint minuts, destil·lat de més de quatre hores de gravació als militants Alfons Collado, Fina Faidella, Francesc Porret, Lourdes Burzón, Manolita Olmo, Pepa Brossa, Pere Pérez, Pilar Martínez, Toni Garcia i Sebas Heredia; i l'altre de consiliaris que viuen a la residència de capellans jubilats: Jaume Duch, Lluís Portabella, Jordi Fontbona, Josep Hortet, Oriol Garreta i Oriol Xirinachs.

Més enllà de les anècdotes concretes que podríem escoltar durant hores sense cansar-nos, destaquem la saviesa i l'entusiasme encomanadís amb què parlen d'alguns temes:

La **Revisió de Vida**, que els ha portat a una forma de viure la fe i l'Evangeli molt profunda i arrelada. La valoren com a moment de pausa enmig del món accelerat, diuen que els ha configurat un estil de vida, fins i tot una certa estructura mental.

Compromisos viscuts com a resposta del que Déu vol de cadascú i la classe obrera necessita i que passen per la família, l'associacionisme sindical i veïnal, incipient a les darreries del franquisme, el compromís polític, en ONG i cooperatives.

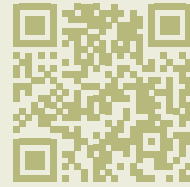
Els grups de revisió com a elements clau i que sovint han esdevingut família, comunitat cristiana, un dels pocs llocs on cadascú es pot mostrar autèntic, vulnerable, fins i tot contradictori. I ens permet anar a fons i ser interpel·lat. També han parlat sobre la riquesa de les **trobades de zona**, de la **formació** que permet el moviment i la responsabilitat que també ens demana.

Ens recorden **companys** amb qui van iniciar i compartir la militància i surten un munt de noms propis: Àngel Mena, Angelina Surroca, Ernestina Ródenas, Jaume Ribes, Josep Artigal, Josep Castaño, Josep Parés, Jordi Beltran, Lleonard Ramírez, Miquel Juncadella, Montse i Josep Castaño...

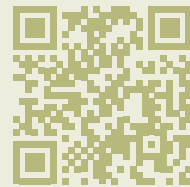
I parlen amb agraïment dels consiliaris amb opció de classe

MÉS INFO:

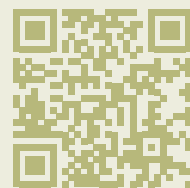
Taula de memòria https://youtu.be/ofAorQMj_Xk

Vídeo del 70è aniversari <https://youtu.be/E3CsxL1axjs>

Vídeo dels consiliaris <https://youtu.be/s3CzHATGHLw> .

que els van acompanyar en les primeres passes dins l'ACO: Albert Maréchal, Jaume Cuspinera, Jordi G. Clavel, Pep Soler, Tano Casacuberta, Mn. Vidal Aunós, etc. Alhora els consiliaris ens retornen com els ha transformat el fet d'estar en grups de l'ACO.

La riquesa que ens aporten els qui han tingut més recorregut dins del moviment és una joia valuosíssima i, alhora, caduca. Fem una crida a zones i grups per anar a gravar aquests testimonis, recollir fotografies, materials, etc., de cara a crear un àlbum històric al moviment, encara més ric, que ens permeti recordar d'on venim per no perdre de vista allà on volem anar. ■

Per Josep Jiménez Montejo, consiliari general de l'MTCE. Fotografies: Mercè Solé

EL SEMINARI DE L'MTCE A BARCELONA

LA TROBADA FORMATIVA VA SER UNA FOTO DE LA COMPLEXA EUROPA QUE ESTEM VIVINT

El Moviment de Treballadors Cristians d'Europa (MTCE) organitza cada any un seminari en el qual es tracta un tema que tingui a veure amb la realitat laboral dels treballadors a Europa. Durant alguns anys s'ha parlat de la digitalització i de la seva influència en el món del treball. A Birmingham (Anglaterra), l'octubre de 2018, vam treballar **"El treball digital. Treballar en qualsevol moment i en qualsevol lloc. L'impacte en els treballadors i en les seves famílies"**. Posteriorment, a Ostende (Bèlgica), l'octubre de 2019, el tema va ser: **"El treball digital: entre el desig d'autodeterminació i la necessitat de marc jurídic i normatives laborals"**. El manifest que vam fer al final del seminari tenia per títol: **"Una vida digna per a tothom en l'era digital!"**.

L'any 2020 i el 2021 no vam fer seminari per culpa de la covid, però l'any passat a Lisboa, setembre de 2022, vam tractar

precisament les conseqüències de la pandèmia en la vida dels treballadors, amb el tema: **"Impacte de la pandèmia del coronavirus en l'ocupació i els assumptes socials. Experiències i accions per a la reconstrucció"**, indicant algunes sortides possibles, fent un manifest titulat **"L'esperança és audaç"**.

Ja havíem parlat en el Grup de Coordinació de l'MTCE de fer el seminari de 2023 a Barcelona, i així es va aprovar a Lisboa. Pel que fa al tema elegit per al seminari de Barcelona, **“L'Estat de dret i una democràcia que funcioni com a requisit previ per a la prosperitat social”**, cal aclarir que no és elegit directament pels moviments europeus. Al Parlament Europeu hi ha l'entitat EZA (sigles en alemany del **Centre Europeu per als Assumptes dels Treballadors**), que es guia pels valors socials cristians i dona suport econòmic amb fons europeus a entitats del món social i del treball per dur a terme les seves sessions de formació i d'estudi. A canvi proposa una llista d'una desena de temes en relació amb el món del treball, i les entitats triem el tema que ens sembla més adequat en cada moment. En el seminari de setembre de 2024 que tindrà lloc a Munic (Alemanya) el tema serà aquest: **“Igual salari per igual treball! Entre una aprovació elevada i una aplicació deficient. El paper de les organitzacions de treballadors en la configuració d'un procés desafiant de canvi sociopolític”**. Són títols llargs que ens permeten enfocar el tema segons la nostra sensibilitat i preocupacions del moment.

Les conclusions a què s'ha arribat en el seminari de Barcelona manifesten el mal moment pel qual travessa la nostra Europa en aquests moments. Els ponents van ressaltar les desigualtats, l'augment de la precarització dels drets socials i laborals, la complexitat del problema del fet migratori, la desafecció política (tenim els polítics que ens mereixem?) i el creixement dels populismes i de l'extrema dreta, concretament a Polònia i a Hongria. Aquesta podria ser una foto de l'Europa que estem vivint. A fer llum sobre aquest panorama ens van ajudar el copresident de l'MTCE, Karl Brunner, la diputada al Parlament Europeu pel grup dels Verds,

Gwendoline Delbos-Corfield, i el Sr. Toni Mora, president del Consell Econòmic i Social de Catalunya.

El pes de l'organització del seminari i l'acolliment dels participants, provinents d'Espanya mateix, de Portugal, de França, d'Alemanya, de Suïssa i del Tirol del Sud (Itàlia), i membres de sindicats i també d'EZA, es va encarregar a la Comissió d'Internacional de l'ACO, formada per expresidents i expresidentes, militants molt sensibilitzats sobre la dimensió internacional del nostre moviment. Ha estat una feinada, però ha valgut la pena oferir aquest servei als treballadors i treballadores. ■

RECUPEREM LA BELLESA DE LA VELLESA

Quico Manyós, educador social, director de Dignetik (Dignitat i ètica) i president del Centre Obert Heura per a persones sense llar. Va oferir un taller amb aquest mateix títol en la Setmana Santa de l'ACO del 2022. / Fotografies: Joan Guerrero

Tenir cura de les nostres persones grans, des del valor de dependència, vulnerabilitat i projecte de vida

VIURE LA VELLESA POSITIVAMENT

En la societat actual, la bellesa de la vellesa sovint queda eclipsada per l'obsessió per la joventut. Des de la perspectiva de saber acompanyar, és essencial reconèixer i celebrar la riquesa de l'experiència acumulada al llarg del temps. Acompanyar en el procés d'envelliment implica no només estar físicament present, sinó també cultivar una comprensió profunda i empàtica dels canvis físics i emocionals.

Trencar estereotips negatius i fomentar la connexió intergeneracional són passos clau per recuperar la bellesa de la vellesa. En resum, a través de l'empatia, la paciència i el respecte, podem transformar la manera amb què percebem i donem valor a la vellesa.

L'avi Quim, de 85 anys, ja en feia uns quants que tenia una malaltia discapacitant d'importància, una atàxia.

L'avi Quim és conegut per la seva fortalesa i determinació. Malauradament, la vida li ha presentat un nou desafiament: l'atàxia. Aquesta condició fa que la seva coordinació es vegi afectada, i arriba el moment en què caminar és difícil.

Tot i així, l'esperit lluitador de l'avi Quim no minva. Enfrontant-

se a aquesta nova realitat amb coratge, decideix mantenir-se actiu i positiu. Decideix viure la seva vellesa amb bellesa.

Va ser aleshores quan la seva família va esdevenir el seu major suport. Els seus fills, nets i altres membres de la família es van unir per ajudar-lo en les seves activitats diàries, amb amor i paciència.

L'avi Quim va passar a utilitzar una cadira de rodes per facilitar la seva mobilitat. Al principi, potser va ser difícil ajustar-se a aquest

nou mitjà, però amb el temps, va convertir la cadira de rodes en el seu aliat. Així, amb la seva família a la vora, va poder seguir participant activament en la vida quotidiana.

La família d'en Quim va adaptar la seva llar per fer-la més accessible, assegurant-se que pogués moure's lliurement. També van organitzar diverses activitats que ell podia gaudir des de la cadira de rodes, com ara sortides al parc o a llocs amb accés fàcil. Més endavant, degut a la dificultat de casa, va haver d'anar a una residència. Els de casa hi anaven per estar amb ell, comentar les coses de la família i viure des de la proximitat.

L'avi Quim es troba sovint amb els nets; des de la seva cadira de rodes, comparteix la seva saviesa i experiència, encara que a vegades costa molt d'entendre'l.

En una passejada al parc, en Bernat s'endú l'avi ben assegut a la cadira de rodes, i la Júlia, la neta petita, s'asseu a la falda de l'avi. Ben divertits fan unes voltes pel parc, gaudint de ser i estar al costat de l'avi que juga amb ells des del bon humor.

L'avi Quim, amb el seu esperit de persona gran, creativa, intacte, demostra que la seva atàxia no és un obstacle insuperable, sinó només una nova manera de viure la vida.

Així, l'avi Quim va trobar la força dins ell mateix i a través de la família per superar els reptes de l'atàxia. La seva història no és sols una història de superació personal, sinó també un testimoni de com l'amor i el suport familiar poden transformar els desafiaments en moments plens de significat i alegria.

A la vida ens hem de plantejar què vol dir tenir cura tant del benestar físic de cada persona com de sentir-nos bé des de les emocions. A les persones grans de casa els hem de respectar el seu projecte de vida, les seves decisions.

En aquest Dossier pensarem estratègies per a preservar la seva identitat i la seva intimitat, el seu projecte vital.

Hem de tenir en compte que no totes les persones grans tenen una discapacitat física, podríem haver posat un exemple de persona amb demència i de com tenir-ne cura en el final de la vida, però l'essencial és com en la vellesa podem recuperar allò que ens permet acompanyar en la vida de cada persona.

Finalment, el propòsit és el de com acompanyar-los a ells i a nosaltres mateixos. Nosaltres també ens hem de cuidar.

TREBALLANT ITINERARIS DE VIDA

L'envelliment positiu és més que simplement abordar la vellesa com una etapa de la vida; és una filosofia que destaca les oportunitats, les contribucions i la continuïtat del creixement personal en aquesta fase. Treballar els itineraris de vida des de l'envelliment positiu implica enfocar-se en la riquesa única que aquesta etapa pot oferir.

Si la persona gran pot fer-ho per ella mateixa cal que l'acompanyem en el seu procés vital, si no pot ser protagonista del seu propi procés hem de poder pensar en què encara pot decidir i ser conscient de l'itinerari recorregut i del camí per recórrer, així com la importància que pugui prendre decisions.

Crec, doncs, que hem de donar valor al:

Reconeixement de la saviesa acumulada:

- En aquest enfocament, l'itinerari de vida destaca la saviesa acumulada al llarg del temps. Les experiències viscudes es converteixen en fonts de coneixement valuós que poden ser compartides i valorades.

Connexions interpersonals i comunitat:

- Es destaca la importància de mantenir i cultivar relacions significatives. L'envelliment positiu encoratja la construcció de connexions amb altres persones i la contribució a la comunitat.

Autocura i benestar:

- Es posa èmfasi en la importància de l'autocura i el benestar emocional i físic. Aquesta etapa de la vida es veu com una oportunitat per adoptar hàbits que promouen la salut i la felicitat.

Exploració de noves activitats i interessos adaptades a la situació actual:

- Els itineraris de vida es veuen com a camins continuats d'exploració. Les persones poden descobrir noves aficions, passatemps i passions, donant una nova dimensió a la seva identitat.

Redefinició de significat i propòsit de viure, el sentit, el vital:

- L'envelliment positiu impulsa les persones a redefinir el significat i el propòsit a mesura que entren en noves fases de la vida, ja sigui com a mentors, voluntaris o guies per a les generacions més joves.

Acceptació i adaptació. Aprendre a dependre dels altres:

- Aquest enfocament fomenta l'acceptació de canvis físics i emocionals, així com l'habilitat per adaptar-se als desafiaments amb resiliència i optimisme.

Llegat i impacte positiu:

- La reflexió sobre el llegat que es vol deixar es converteix en una part integral de l'itinerari de vida. Com es pot contribuir de manera positiva a la família, la comunitat i la societat?

Vivència activa i connectada:

- L'envelliment positiu promou una vivència activa, connectada amb altres i compromesa amb la vida. No es veu com una retirada, sinó com una continuïtat d'exploració i creixement personal.

Treballar itineraris de vida des de l'envelliment positiu és una invitació a abraçar aquesta etapa amb optimisme, curiositat i una mentalitat oberta cap a les noves oportunitats que poden sorgir. És una celebració de la vida que continua evolucionant i enriquint-se amb cada pas que es dona.

Us proposo que penseu i feu aquesta activitat:

FES EL GPS ITINERARIS DE VIDA des dels MAPES DE VIDA COMPARTIDA amb la persona gran que cuides

Us proposo parlar amb la persona gran, tingui capacitat cognitiva o no, per a elaborar un mapa vital de la història de vida compartida, que ens enriquirà a tots:

- **Mapa de fets viscuts:** quines experiències vitals hem viscut conjuntament.
- **Mapa de llocs:** quins són els nostres llocs de vida i per què són llocs estimats.
- **Mapa de persones:** el privilegi de formar part del cercle de confiança.
- **Mapa de les pors** davant aquest moment (em fa por no ser autònoma?, em fa por la mort?)
- **Mapa de les il·lusions que compartim.**

És important saber on estem i definir quines il·lusions defineixen on volem arribar des d'aquest itinerari, quin és el lloc d'arribada per poder decidir per quins camins d'acompanyament arribarem a les il·lusions que, en arribar-hi, es convertiran en reptes i destins nous.

PENSEM EN COM VOLEM ENVELLIR

Hem de preguntar-nos per nosaltres mateixos què és la vellesa

Fer-se vell és més que el pas del temps; és una construcció constant de la pròpia identitat. És la formació d'una riquesa única de saviesa, experiències i valors. A mesura que ens fem vells, construïm la nostra versió més sàvia i autèntica, forjant una narrativa única que dona significat a la nostra existència.

Quins són els valors de la vellesa

Fer-se vell implica abraçar valors profundament enraonats com la saviesa, la paciència i la gratitud. És un temps per apreciar les petites coses, compartir experiències i oferir una perspectiva enriquida. Aquesta etapa de la vida destaca la importància dels lligams familiars, les connexions interpersonals i la contribució significativa a la comunitat. En resum, els valors de fer-se vell se centren en la riquesa de la vida viscuda i la continuïtat de ser una font d'inspiració per als altres.

Quines dificultats viu la persona que cuidem pel que fa a la seva vellesa

Fer-se vell pot portar dificultats emocionals i vivencials, com ara l'adaptació als canvis físics, la pèrdua de persones estimades i la reflexió sobre el propi llegat. Aquesta etapa també pot provocar sentiments d'aïllament i una sensació de pèrdua d'independència. Malgrat això, moltes persones en aquesta fase de la vida troben fortalesa en les connexions interpersonals, l'acceptació dels desafiaments i la descoberta d'un nou significat i propòsit.

Quines són les nostres dificultats com a persones que acompanyem?

Acompanyar els nostres pares o persones properes en la vellesa, pot portar vivències emocionals i desafiaments d'organització vital i/o logístics.

- La gestió de la seva salut,
- l'afrontament dels canvis físics i emocionals,
- les decisions sobre assistència i autonomia,
- la soledat no volguda dels nostres éssers estimats.

Són aspectes que poden generar tensions i preocupacions. Aquest acompanyament requereix una dedicació emocional significativa, alhora que ens impulsa a reflexionar sobre la nostra pròpia relació amb la vellesa i el pas del temps.

De principi ens podem plantejar aquesta relació pròpia amb la vellesa

Què es la vellesa?

Quins són els valors de la vellesa?

- Proximitat
- Perseverança
- Comunicació
- Valentia
- Coneixement
- Experiència
- Estimació
- Quins valors posaries a la paraula vellesa en els teus familiars

Quines són les dificultats en la vellesa?

- Solitud
- Manca de salut
- Tristesa
- Sentiment de no ser útil
- Por a morir
- Por a no seguir sent algú dins la família

DE VULNERABILITAT, DIGNITAT I VELLESA

En el transcurs inevitable de la vida, l'etapa de la vellesa esdevé un territori ric en reflexió, on convergeixen la vulnerabilitat, la dignitat i la necessitat vital d'acompanyament. En aquesta etapa única, les persones es troben en un estat de **fragilitat física i emocional**, alhora que mantenen la **seva pròpia dignitat inherent**. Explorar aquest terreny complex implica abordar la delicada balança entre **protegir la vulnerabilitat inherent de la vellesa i respectar la integritat de cada individu**. Aquesta introspecció ens convida a comprendre la importància cabdal de l'acompanyament, en què l'empatia, la comprensió i el suport esdevenen pilars fonamentals per preservar la dignitat de cadascú en aquesta etapa vital.

Però, què és la vulnerabilitat?

La vulnerabilitat és el grau de risc que afronta una persona a perdre la seva qualitat de vida. A més, s'hi afegeix que també respon a la capacitat de recuperació davant una situació adversa extrema i els mitjans dels quals es disposa per afrontar-la. Però, més específicament, hi assenjala en què consisteix la vulnerabilitat social, entesa com un procés al qual ha d'enfrontar-se una persona o un col·lectiu en situació de desavantatge social.

1. Vulnerabilitat social de les persones grans que s'associa als riscos d'envellir a la llar.
2. Vulnerabilitat física associada a un risc de desenvolupar una situació de discapacitat i desenvolupada per l'envelliment biològic de la persona.
3. Vulnerabilitat social dependent vinculada amb el risc de dependència i influïda per l'ambient, l'esfera social i familiar.

Acompanyar l'envelliment de les persones estimades implica una atenció integral que va més enllà de les necessitats físiques. Cultivar una comunicació oberta, fomentar l'autonomia, entendre les necessitats de salut, promoure una actitud positiva, crear espais segurs per expressar emocions, participar en activitats conjuntes, mantenir connexions socials i facilitar l'accés a recursos són maneres efectives d'oferir suport. La paciència, la flexibilitat i l'expressió constant de l'amor incondicional són claus per enriquir les relacions i contribuir al benestar de les persones envellides.

PUC FER-HO. ■

MÉS INFO:

Vulnerabilitat i demència. Reptes i dificultats de l'acompanyament

<https://acocat.org/recomanacio/vulnerabilitat-i-dem-ncia-reptes-i-dificultats-de-l-acompanyament>

Vulnerabilitat i final de la vida. Reptes i dificultats de l'acompanyament

<https://acocat.org/recomanacio/vulnerabilitat-i-final-de-vida-reptes-i-dificultats-de-l-acompanyament>

Decàleg per la dignitat en la vellesa

<https://acocat.org/recomanacio/dec-leg-la-dignitat-en-la-vellesa>

ACOSTAR-SE AMB HUMILITAT A LA FOSCOR DE LA MORT

A mesura que anem creixent, hem d'acomiar persones que estimem molt i que ja han acabat el seu camí en aquest món. És el cas de les germanes Marta i Maria, que trobem a l'evangeli de Joan (Jn 11,1-45), membres d'una família que moltes vegades havia posat la seva llar a disposició de Jesús i que ara sofreixen la mort del seu germà Llätzer, una persona molt estimada per Jesús, segons indica el mateix evangeli.

En llegir aquest text ens hi hem de posar a dins, perquè també nosaltres compartim la vida amb Jesús i ens sentim molt estimats

per ell, que ens reconeix a cadascun pel nom propi. Llegim-lo amb el desig que s'enforteixi la nostra fe i confiança en ell.

Sorprèn, una vegada més, el diàleg absurd que s'estableix entre Jesús i els apòstols, perquè aquests, com fem nosaltres tantes vegades, només veuen l'immediat —la malaltia de Llätzer— i tenen una visió fatalista de la vida: *“Anem-hi també nosaltres (a Judea) i morirem amb ell”*, diu Tomàs. I, quan ja sembla que s'entenen, Jesús canvia el nivell de la conversa, perquè veu a venir que el cas de Llätzer provocarà que ell mateix

sigui condemnat a mort i, de fet, el Sanedrí pren tot seguit aquesta decisió, segons l'evangeli de Joan. Malgrat tot, Jesús té la convicció fonda que Déu no el deixarà atrapat en la mort per sempre més perquè el seu projecte no preveu la destrucció de l'home, sinó que ell vol omplir de goig i de vida totes les persones, desvetllant a cadascú del son de la mort perquè visqui per sempre sota un sol sense posta. I, per això, diu del cas de Llätzer *“aquesta malaltia no portarà a la mort, sinó a la glòria de Déu: per ella el Fill de Déu serà glorificat”* i també, *“serà en profit vostre (dels deixebles), perquè cregueu”*.

El fet que Jesús es desplaça des de lluny per tal d'acompanyar les amigues que acaben de perdre Llätzer, el seu germà, ens fa adonar que aquest gest tan humà de l'acompanyament, és alhora un gest profundament evangèlic.

Marta, una dona activa i agosarada, quan es troba amb Jesús es queixa dient-li que hauria d'haver arribat abans, convençuda que Jesús hauria pogut evitar aquesta mort. Però Jesús vol conduir Marta, a partir de la fe incipient que ella té en la seva bondat i el seu poder, a una fe més fonda. Jesús vol que arribi a confiar plenament en ell, que sempre actua a favor de la vida, malgrat les aparences de fracàs, i superi la vacil·lació inicial fent un magnífic acte de fe.

Aquest gest tan humà de l'acompanyament, és alhora un gest profundament evangèlic

Aquesta trobada fa possible que Jesús l'ajudi descobrir que: *"Jo soc la resurrecció i la vida!"* i li faci una pregunta profunda: *"¿Ho creus això?"* Marta referma la seva confiança en la persona de Jesús i referma també la seva fe en la resurrecció dels morts. Ara ja no espera la resurrecció al final de la història, sinó que la veu present en la persona de Jesús. Es tracta d'una fe personal del tot incompatible amb la predestinació i, sobretot, amb la reencarnació.

La resposta de Marta acaba essent aquesta: *"Sí, Senyor: jo crec que tu ets el Messies, el Fill de Déu, el qui havia de venir al món"* i, perquè es refia de Jesús, pot arribar a creure que "la persona plena de fe", després de la mort,

serà ressuscitada per Déu i que, malgrat haver de passar per la mort, té la vida assegurada per Déu mateix.

Es tracta d'una resposta que avui és també la de molts cristians, però que generalment se sent al costat d'altres respostes com aquesta: “Sí, Jesús, però estic ple de dubtes i de confusió”; o també d'una paraula ben humil: “no ens coneixem”.

Deixeu caminar cap endavant els qui teniu a prop, allibereu les persones

Diu l'evangeli que Jesús es contorbà. I, segons consideren molts experts, es contorbà en veure la incredulitat de la gent, que per una banda pensa “*Ell, que va obrir els ulls al cec, ¿no hauria pogut fer que aquest home no morís?*” i, per l'altra, es resisteix a fiar-se de la seva paraula: “*Senyor, després de quatre dies, ja deu fer fortor*”. Es tracta d'una incredulitat que, en més o menys grau, també nosaltres sentim a les converses dels tanatoris. I, si ens hi fixem, podrem adonar-nos que l'evangeli de Joan, fa la distinció entre creients i no creients i no pas entre justos i pecadors.

A vegades, sembla que avancin per separat els sentiments naturals: de tristesa, de dolor, d'angoixa... que es produeixen davant de la malaltia i, sobretot, davant la mort d'una persona estimada i, per altra banda, l'experiència de fe i de confiança fonda en Déu. Tot i que hem de reconèixer que els sentiments naturals —les llàgrimes de Maria, per exemple— també són un lloc de trobada amb Déu. Hi fa pensar la seva actitud “*va arribar on era Jesús i en veure'l, se li llançà als peus*”.

Jesús prega Déu amb agraïment perquè és la manera de viure “la màxima sintonia amb el Pare” i ho fa convençut que la força per a realitzar la nostra acció a favor del Regne de Déu ens ve del mateix Esperit de Déu, que sempre crida a la llibertat: “*Llàtzer, surt a fora!*”, “*deslligueu-lo i deixeu-lo caminar*”. Així queda ben clar que la Vida és la Llum dels homes i que amb llibertat, podem seguir Jesús.

Si comparem aquest text amb Jn 20,3-7, veurem la diferència amb el sepulcre de Jesús on es trobaren els llençols plegats al costat del sepulcre, perquè Jesús ha estat sempre un home lliure, que ha viscut tothora segons la voluntat de Déu i que mai no s'ha deixat atrapar pel pecat que, d'una manera o altra, embolica i porta cap a la mort eterna.

“*Deslligueu-lo i deixeu-lo caminar!*” són paraules que Jesús adreça als qui l'envolten i que avui ens adreça a nosaltres: deixeu caminar cap endavant els qui teniu a prop, allibereu les persones dels malentesos (de l'odi, de la injustícia...) que els han lligat de mans i peus, perquè si la pregària a Déu demanant la plenitud de vida per la persona que acaba de morir va acompanyada de la nostra acció per afavorir la vida dels qui ens envolten, farem possible que fe i vida avancin estretament unides i sense divorcis de cap mena, tal com ho vivia Jesús.

El text que comentem acaba dient: “*Molts dels jueus que havien vingut a casa de Maria i veieren el que va fer Jesús, van creure en ell*”. Això ens ha de portar a nosaltres, que hem tingut la sort de veure les seves obres, i no només en l'Evangeli, sinó també en la vida de cada dia, a reconèixer que “Jesús és el Senyor” i a posar en Ell tota la nostra fe i confiança. Perquè els cristians “del més enllà de la mort” no en sabem pas més que els altres i per això ens hem d'acostar amb humilitat a la foscor de la mort. Però ho fem amb una confiança radical en la bondat del misteri de Déu que albirem en Jesús. Aquest Jesús al qual, sense haver-lo vist, estimem i al qual, sense veure'l encara, donem la nostra confiança. ■

LA TRANSVERSALITAT DE LA PASTORAL DEL TREBALL EN LA PASTORAL GENERAL DE L'ESGLÉSIA

El 25 i 26 de novembre s'han celebrat a Àvila les XXIX Jornades de la Pastoral del Treball, amb vuit participants dels equips de pastoral obrera

dels bisbats catalans. En les jornades s'ha abordat com la pastoral del treball es pot coordinar amb la pastoral familiar, de la salut, del mar, migracions, pastoral social... Durant l'any 2024 se celebraran els 30 anys del document *La Pastoral Obrera de Tota l'Església*.

TERESA FORCADES: "QUAN TORNES UN BÉ PER UN MAL, ÉS UNA OBRA DE CREACIÓ I DE LLIBERTAT"

L'ACO va poder celebrar el 70è aniversari el 12 d'octubre passat amb una ponència molt viscuda de la benedictina Teresa Forcades. La teòloga va dedicar la seva exposició a explicar el passatge de la carta de sant Pau als Romans d'on ha sortit el lema del curs: "Que l'esperança us ompli d'alegria" (Rm 12,12). La ponència es pot consultar al canal YouTube de l'ACO: <https://youtu.be/tvrbjqm9bYg>.

"LLEVAT DINS LA PASTA", CINQUENA TEMPORADA A RÀDIO ESTEL

La Pastoral Obrera de Catalunya continua produint setmanalment l'espai *Llevat dins la pasta*, a Ràdio Estel.

Cuinant aquest programa hi ha un equip de voluntaris membres de diferents moviments de la Pastoral Obrera, entre els quals l'ACO. És un grup que treballa, com avui es diu, de manera sinodal i que s'ocupa de proposar temes, buscar els convidats i preparar els guions del programa. Des del grup ens fan la crida que si hi ha persones interessades a fer ràdio i enriquir-se d'aquesta experiència que ens escriguin a comunicacio@acocat.org.

LA FIGURA DE JOAN ALSINA S'ENGRANDEIX 50 ANYS DESPRÉS DEL SEU MARTIRI A XILE

Joan Alsina, capellà diocesà gironí, va ser assassinat per un escamot militar a Xile poc després del cop militar de Pinochet, el 19 de setembre de 1973, ara ha fet 50 anys. Alsina només tenia 31 anys i va anar-hi cinc anys abans després de formar-se al

Seminari Hispanoamericà. Va ser capellà obrer i des del primer moment es va vincular al MOAC (Moviment Obrer d'Acció Catòlica a Xile). "Alsina es va inserir en la perifèria on va viure la situació dels treballadors, molt precària i difícil, i la reinterpretà a la llum de l'encarnació de Jesucrist, portant-los l'Evangeli", va recordar el diaca Lluís Cortada a l'espai *Llevat dins la pasta*, de Ràdio Estel.

UNA MILITANT DE L'ACO EXPLICA L'ACOLLIDA QUE FA L'ENTITAT QUE HA REBUT L'APORTACIÓ SOLIDÀRIA DEL MOVIMENT

EL LLOC DE LA DONA I LA MEVA EXPERIÈNCIA COM A VOLUNTÀRIA

Per Helena Antó / Fotos: El Lloc de la Dona

La Congregació de Germanes Oblates va néixer l'any 1870 a Madrid. La seva tasca se centra a atendre dones que es troben en contextos de prostitució i també en situacions de tràfic de persones amb finalitats d'explotació sexual. L'objectiu principal és promoure el desenvolupament personal, a tots nivells, de les dones i la seva integració social i laboral.

L'Esperit em va guiar cap a les últimes de les últimes: dones, migrades i prostitutes. I m'hi vaig llançar de cap

El 1996 la congregació inaugura el centre El Lloc de la Dona, com a espai de reunió i atenció, al barri del Raval de Barcelona, per afavorir el desenvolupament integral i l'autonomia de les dones que exerceixen la prostitució i viuen

situacions d'exclusió i d'injustícia, contribuir a la realització personal i a la seva integració social i laboral i, alhora, treballar per la sensibilització i la transformació social.

A El Lloc de la Dona s'hi respiren valors que ens acompanyen en el dia a dia: reconeixement de l'altre com a persona amb plena dignitat i drets; l'acolliment autèntic, proper i constant; el respecte a les persones i als seus processos; compromís solidari i responsable; gratuïtat i altruisme; i la creença en la dona, per la qual es manté l'esperança.

A QUI ATENEN? EL PERFIL DE LES USUÀRIES

S'atenen més de 600 dones l'any, el perfil de les quals va fluctuant amb els anys, però la gran majoria d'elles són migrades, de Llatinoamèrica i d'Àfrica (sobretot Nigèria). Moltes tenen una situació administrativa

irregular o són demandants d'asil. La majoria viu a Barcelona i tenen entre 18 i 45 anys. Cal remarcar que aproximadament el 48% de les dones té fills a càrrec.

QUÈ S'HI FA? ELS PROJECTES

D'una banda hi ha projectes específics:

- Acol·lida i acompanyament a la inclusió i integració: Atenció social, Espai Salut i una important activitat de socialització: el cor Dona Gospel. Formació i inserció laboral: formació en idiomes, competències prelaborals, Projecte Compartim Talents i formacions tècniques: confecció industrial, servei domèstic, auxiliar de magatzem, atenció a persones grans, atenció al client, inserció laboral.
- De portes endins: visites a espais tancats (clubs i pisos).
- Dona Colors (empresa d'economia social).
- I també projectes transversals com voluntariat, sensibilització social i incidència.

PER QUÈ UN COMPROMÍS A EL LLOC DE LA DONA? COM EL VISC

Vaig conèixer l'existència de l'entitat gràcies a un dels programes de *Llevat dins la Pasta*, que la Pastoral Obrera de Catalunya fa a Ràdio Estel. Des de fa uns anys estic força sensibilitzada per la problemàtica que envolta el món de les dones, especialment el maltractament i els abusos. L'Esperit em va guiar cap a les últimes de les últimes: dones, migrades i prostitutes. I m'hi vaig llançar de cap: vaig contactar amb l'entitat i em van acceptar com a voluntària. Des del primer moment vaig veure com tractaven les dones que s'hi acosten: amb gran respecte, sempre sense jutjar-les, acceptant-les tal com són. En definitiva, estimant-les.

Em van proposar col·laborar en la docència, cosa que em va semblar molt bé tenint en compte que sempre ha estat la meua professió. És una manera d'estar en contacte directe amb elles des d'una posició en què em sento molt còmoda.

Tal com m'han demanat, he anat fent classes de reforç de castellà a grups molt reduïts. Aquest tipus d'activitat m'ha permès tenir amb elles una relació més propera, crear vincles, que m'expliquessin coses del seu dia a dia, les seves preocupacions, aspiracions... Algun cop, fins i tot, atendre trucades de l'escola dels fills, llegir cartes oficials, mirar cites mèdiques, etc. En definitiva, qualsevol cosa que pugui passar, l'estona que estan allà amb mi.

La majoria de les noies que conec són nigerianes i el seu nivell de castellà és força fluix (ja no diguem de català!). Tant és així que, de vegades, em pregunto si ens hem entès. Però el llenguatge de les mirades, els somriures, les abraçades és universal. En això mai no ens confonem. >>>

Participants del Seminari del Moviment de Treballadors Cristians d'Europa van visitar el 23 de setembre passat El Lloc de la Dona.

Amb dues d'elles hi he estat els dos cursos que fa que hi vaig i ens hem agafat molt d'afecte. Quan entra la Glory és com si entrés un huracà: riu, crida, t'abraça, demana (sap molt bé el que vol). L'Eva és més discreta, però de seguida endevino si està contenta o amoïnada per algun dels seus fills (els que estan aquí amb ella i la que té a Nigèria). També hi ha l'Elsa, de la República Dominicana, que viu en un alberg, on té l'entrada vetada moltes hores del dia. Podríem dir que és una persona sense llar a estones. Però totes elles lluiten sense defallir pel seu futur, que el volen millor.

Vaig veure com tractaven les dones que s'hi acosten: amb gran respecte, acceptant-les tal com són. En definitiva, estimant-les

A banda de les classes s'organitzen festes i activitats, en què es poden conèixer més entre elles i amb el personal del centre, espais on poden expressar-se, compartir, sentir-se valorades, reconegudes, estimades,

com a casa. Potser l'activitat que més m'ha impressionat és el Concurs de Microrelats, en què expliquen històries plenes de vida viscuda, de por, de patiment, però també d'esperança, d'il·lusió. Llegint-los se'm posava la pell de gallina, connecto amb unes realitats que no havia tingut tan a prop abans. I no us podeu imaginar la cara de les guanyadores! És un reconeixement inesperat, un sentiment que segurament mai havien tingut.

Per Nadal i final de curs s'acostumen a fer celebracions, normalment acompanyades de menjars que elles comparteixen amb molt de gust. Ens han fet gaudir d'unes receptes que han preparat amb molta tendresa (malgrat que piquen d'allò més!) i de les quals se senten molt orgulloses.

Com podeu suposar, se celebren d'una manera ben reivindicativa el 25 de Novembre i el 8 de Març. Omplen el local de cartells i s'uneixen a concentracions i manifestacions al barri. D'un d'aquests dies tinc una imatge gravada: una de les noies alçant un cartell on s'hi llegia *Trans, Putas y Lesbianas*, al costat d'una

germana oblata. Crec que això ho diu tot sobre l'obertura de ment de la congregació i del seu estil d'acollida sense límits.

En el Concurs de Microrelats expliquen històries plenes de vida viscuda, de por, de patiment, però també d'esperança, d'il·lusió

També m'agradaria fer esment del cor de gòspel, format per treballadores, voluntàries i dones acollides. Animen moltes de les festes, però també fan concerts en altres llocs, com, fins i tot, l'Auditori de Barcelona. Una de les meves "alumnes" hi participa, i és tan important per a ella! Em diu "*yo feliz, yo cantar feliz*". És emocionant veure-les i sentir-les cantar.

Dono gràcies al Senyor per haver-me posat aquestes dones en el camí i prego perquè "*la igualdad se haga costumbre*" (citant la *Revolta de Mujeres*).■

LA FRÀTER: LES CAPACITATS SUPEREN LES LIMITACIONS

Per Ton Clapés. Fotos: Frater

Coneguem aquest moviment d'Acció Catòlica especialitzat en l'àmbit de la malaltia i la discapacitat

Un capellà francès amb poca salut a qui en el moment de l'ordenació donaven pocs mesos de vida i que van destinar a visitar persones malaltes com ell, Henri François Morel (1897-1986), va ser el fundador de la Fràter (Fraternitat Cristiana de Persones amb Discapacitat), un moviment d'Acció Catòlica present a quatre continents.

Morel va fer seu el missatge del llavors papa Pius XI i de Cardijn, "els apòstols dels obrers han de ser els obrers mateixos", i va considerar que ningú millor que un malalt podia servir un altre malalt.

El tex evangèlic fundacional de la Fràter és el de la curació del paralític per part de Jesús (Mc 2,1-12), en què li diu: "Aixeca't, pren la llitera i ves-te'n a casa". "Aixeca't, assumeix positivament en la teva vida, la malaltia i la discapacitat, descobreix les capacitats que superen les

limitacions, sigues protagonista de la teva vida i anuncia als altres que la vida val la pena viure-la i comprometre's per construir un món millor, més fratern, just i solidari i descobreix, entre nosaltres, la presència d'un Deu que és amor i vida i vol la felicitat de totes les persones", es pot llegir al web del moviment.

L'any 2001, la Conferència Episcopal Espanyola va aprovar la incorporació de la Fràter a la Federació de Moviments d'Acció Catòlica com a moviment especialitzat en l'àmbit de la malaltia i la discapacitat, i també forma part de l'equip estatal de la Pastoral de la Salut. El moviment va començar a Espanya el 1957, >>>

El nou equip general escollit a la darrera Assemblea General està format per la presidenta Marisol García González, de la diòcesi de Burgos, Maria Rosa Pedrol, de la diòcesi de Solsona, Basi Martín, de la diòcesi de Segòvia, Josep Maria Llusà, de la diòcesi de Vic, i el sacerdot Miguel Martínez Antón, de la diòcesi de Segòvia, com a Consiliari General.

Frater Espanya ha celebrat la Comissió General del 6 al 8 d'octubre a Segòvia.

de totes les persones i que es reconeix en l'actuar en el verset evangèlic citat abans: "Aixeca't, pren la llitera i ves-te'n a casa".

L'objectiu central del moviment és l'evangelització de la persona malalta, en particular de la malalta crònica i la discapacitada física i sensorial

i actualment és present a trenta-nou de les setanta diòcesis de l'Estat espanyol: totes les catalanes (excepte Urgell), Madrid, Oriola-Alacant, Còrdova, etc.

L'objectiu central del moviment és l'evangelització de la persona malalta, en particular de la malalta crònica i la discapacitada física i sensorial mitjançant tres objectius específics:

Desenvolupament de la persona a través de contactes personals i comunitaris. Es treballa pel desenvolupament integral de la persona, les ajuda a assumir

la malaltia o discapacitat, a descobrir que les capacitats superen les limitacions.

Tasca transformadora de l'entorn, treballant per una societat nova, fundada en la dignitat de l'ésser humà. Lluita per la integració plena a la societat de les persones amb discapacitat per tenir els mateixos drets i deures que la resta, fent una tasca de conscienciació sobre la problemàtica d'aquest col·lectiu.

La transformació evangèlica de l'Església, transmetent un Déu que és amor i vida i vol la felicitat

ELS EQUIPS DIOCESANS, MOTOR DE LES ACTIVITATS

Els equips diocesans són el grup motor de les activitats de la Frater. Segons expliquen des de l'equip diocesà de Barcelona, després de la pandèmia està costant reprendre les activitats. Aquest equip convoca mensualment una reunió de formació, també hi ha un equip de visites a residències o a persones particulars, organitzen festes i trobades. L'espai d'oci i temps lliure és important per al moviment ja que pretén, a través d'aquestes activitats més festives

i lúdiques, la relació de les persones i que es descobreixin valors de trobada i compartir, sempre tenint en compte les qui tenen més dificultats físiques. En aquesta línia molts grups diocesans organitzen colònies d'estiu.

Un representant del moviment ha participat durant el mes d'octubre en la XVI Assemblea del Sínode a Roma aportant-hi les propostes dels grups

En els últims mesos els equips de la Fràter han col·laborat activament a fer propostes per al Sínode amb enunciats com “viure l'Evangeli des de la fragilitat”, “construir la societat des de les persones últimes” o “caminant junts en la fraternitat”. Un representant del moviment ha participat durant el mes d'octubre en la XVI Assemblea del Sínode a Roma aportant-hi les propostes dels grups.

Aquestes propostes van ser treballades durant el curs 22-23 pels membres del moviment

Enrique Alarcón (amb el micròfon) ha representat la Fràter a la 16a . Assemblea General Ordinària del Sínode de Bisbes (Sínode de Sinodalitat) que ha tingut lloc a Roma del 4 al 29 d'octubre.

principalment en els equips de Vida i Formació sota una trilogia de temes: existim, la vinculació del moviment en el món de la discapacitat; som, la identitat eclesial del moviment d'apostolat seglar; i sortim, l'aportació per caminar cap a una Església sinodal.

L'estiu passat, el moviment a Espanya va celebrar la seva XLIV Assemblea General sota el lema “Reunits per seguir fent camins de fraternitat”. Es va traçar un full de ruta per als anys vinents de treballar per una societat inclusiva i solidària, i per una Església

samaritana i sinodal. També es van marcar com a objectius constituir més Equips de Vida i Formació. En aquests equips amb un pla sistemàtic de formació “s'ajuda els seus membres a adquirir consciència cristiana encarnada en la realitat i descobrir els seus valors i capacitats per posar-los al servei dels altres, compromesos en la transformació del món.” ■

PER SABER-NE MÉS:

<https://www.fratersp.org/>

Al voltant de seixanta persones, en representació de quinze Fraternitats Diocesanes i quatre Equips de Zona, van participar en la XLIV Assemblea General de Frater Espanya, que es va celebrar del 5 al 9 de juliol, a Segòvia.

I DE GRAN, ON VOLS VIURE?

L'habitatge col·laboratiu sènior s'obre pas tímidament

Per: Quiteria Guirao Abellán

En l'accés a l'habitatge tenim diverses maneres d'aproximar-nos-hi, ara bé, és el projecte de vida el que ens condiciona el quan i com fer-ho.

El *cohousing* (cohabitatge) sènior sorgeix a Dinamarca, i s'estén pels països nòrdics i els Estats Units. Aquest model danès es basa prioritàriament en els aspectes de convivència i les activitats socials, en què la persona pot desenvolupar les seves inquietuds i compartir-les amb altres persones amb aficions i una filosofia de vida similars. En general, el suport mutu és feble i l'estructura cooperativa no es fa càrrec de les cures personals. Això està condicionat

per l'existència de serveis de cures molt potents dependents de les diferents administracions competents en aquests països. D'aquesta manera, el *cohousing* es configura com una realitat convivencial, més que assistencial.

Aquests projectes se sustenten en persones que volen elegir com i amb qui volen viure i que, a més a més, no estan disposades a amagar-se. I el més curiós és que no són només persones joves i idealistes, sinó persones grans que volen decidir allò que prefereixen sobre allò que senzillament necessiten.

L'aparició del *cohousing* a diversos llocs de l'Estat espanyol es

relaciona amb els canvis socials que ha viscut el nostre país en aquests anys i aquest model d'ús de l'habitatge respon a les noves necessitats i inquietuds de la gent gran. Cada cop estan més presents a la nostra societat aspiracions que l'habitatge col·laboratiu pot atendre, com ara: el desig d'envellir amb autonomia personal; ser l'amo del teu propi destí amb independència de l'edat; compartir experiències i viure en comunitat; començar una nova fase de la vida que pot ser il·lusionant igual que les anteriors; i disposar de serveis que poden ser necessaris a la vellesa, fugint de càrregues familiars i solucions residencials clàssiques.

Espais de convivència del projecte La Balma / Milena Villalba per Sostre Cívic i LaCol i La Boqueria

El 6 de maig de 2023 a la Nau Bostik de Barcelona es va celebrar la primera Trobada de sòcies de la cooperativa Sostre Cívic, una jornada per cohesionar la base social i enfortir el treball transversal entre les diferents tipologies de sòcies / Sostre Cívic.

UN HABITATGE PER A CADA ETAPA DE LA VIDA

Parlem aquí d'una altra *forma* d'habitatge, com diuen les companyes de l'associació gallega Outra Forma de Vivenda "tenim dret a un habitatge adaptat a un altre estil de vida, més inclusiu, més responsable i més enriquidor". El 2017 van iniciar un projecte col·lectiu intergeneracional obert a la participació de qualsevol persona o organització que, a través d'un procés d'investigació, aprenentatge, col·laboració i empoderament, estan en fase de formalitzar un habitatge accessible, sostenible i comunitari.

Vivim en una societat individualista, i passar a una vida col·laborativa en la qual prenem decisions de manera participativa, no és una tasca fàcil

Ara bé, el tema econòmic no és menyspreable. L'aportació de capital social inicial requereix

sovint desprendre's de patrimoni immobiliari, així com, una vegada hi vius, la mensualitat corresponent, i no totes les pensions hi arriben. Per tant, podem dir que a aquests projectes hi pot accedir la classe mitjana i mitjana alta.

Els canvis en el model de família i de relacions personals junt amb més espais de llibertat conquerits i que no volem perdre, sobretot les dones, els hem d'incorporar a la vida col·laborativa. Vivim en una societat individualista, cosa que combatem de manera decidida, i passar a una vida col·laborativa, en la qual prenem decisions de manera participativa amb persones de diferents generacions i experiències vitals diverses, no és una tasca fàcil.

A Catalunya, el 2010, l'associació Sostre Cívic es constitueix com la primera cooperativa creada a Catalunya que promou diversos projectes d'habitatge en cessió d'ús i tots ells s'inclouen dins del mateix paraigua de Sostre Cívic. Cada projecte es gestiona de forma independent i té la seva pròpia assemblea. A més, tenen una gestió econòmica i un finançament separats, i els riscos no es

comparteixen entre els diferents projectes de la cooperativa. L'autonomia de cada projecte està blindada pels estatuts i per la Llei de cooperatives de Catalunya (article 126).

Per realitzar els projectes, la cooperativa permet la participació democràtica i posar en joc l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, l'equitat i la solidaritat

Per a la realització dels projectes es tria la fórmula cooperativa, ja que aquesta figura de l'economia social és la que millor s'adapta a la seva filosofia de participació democràtica i hi ha una coincidència de valors com l'autoajuda, l'autoresponsabilitat, l'equitat i la solidaritat.

Si bé es poden dur a terme des d'un altre tipus d'estructures, les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús són les que permeten garantir alguns elements com evitar l'especulació, perquè, al no ser un immoble de propietat horitzontal, les persones sòcies

no són propietàries d'un "pis" que el puguin vendre, només poden sol·licitar la recuperació del capital social aportat en cas de sortir de la cooperativa. En definitiva, suposa considerar l'habitatge com un dret i no com un objecte comerciable.

Les cooperatives d'habitatge en cessió d'ús són les que permeten garantir que l'habitatge és considerat com un dret i no com un objecte comerciable

EL PLA ESTATAL PER A L'ACCÉS A L'HABITATGE 2022-2025

A l'octubre de 2018, la sectorial d'habitatge cooperatiu en cessió d'ús de la Xarxa per l'Economia Social i Solidària de Catalunya, formada per diferents cooperatives i associacions que promouen aquest tipus d'habitatge a Catalunya, va

compartir uns principis definitoris per iniciar la construcció d'un sector d'habitatge cooperatiu. És la societat civil qui lidera aquest model d'accés a l'habitatge.

Es podrien destinar part dels recursos Next Generation EU per a impulsar el desenvolupament de projectes d'habitatges col·laboratius

No és fins al 19 de gener de 2022 que el BOE publica el Reial decret 42/2022 de regulació del bo de lloguer jove i el pla estatal d'accés a l'habitatge 2022-2025. El Pla contempla fomentar els allotjaments temporals i implantar altres models residencials com ara el col·laboratiu (*cohousing*), els habitatges intergeneracionals i altres de similars en què, en tot cas, es redueix la superfície privada d'allotjament o habitatge i s'incrementa la superfície

d'interrelació que s'hagin de destinar al lloguer o la cessió en ús.

Ara són els governs autonòmics que tinguin competència en habitatge els que han de legislar al més aviat possible per desplegar sense entrebancs la cessió en ús de terrenys públics i els ajuts econòmics necessaris.

Una proposta podria ser la de destinar una quantitat important dels recursos Next Generation EU per a impulsar el desenvolupament de projectes d'habitatges col·laboratius (*cohousing*) i altres tipus d'habitatges, com ara els tutelats, els intergeneracionals, els compartits... que permetin més convivència, vida comunitària, i allunyin la solitud. Projectes eminentment municipals però també de país.

MÉS INFO:

<https://sostrecivic.coop/>

<https://cohousingcoop.es/>

Assemblea General Ordinària de 2023 de Sostre Cívic, celebrada el 30 de juny de 2023 al HUB Social, a Barcelona / Sostre Cívic.

Subscriu-te a Salillum

Busquem, amb humilitat, contribuir a il·luminar el món del treball i la vida, amb la mirada que Jesús proposa: humanitzant i estimant, comproment-nos amb els pobres i en situacions que ens envolten.

Salillum es publica gràcies a la col·laboració desinteressada de diverses persones que s'ocupen de redactar i corregir textos, il·lustrar i fotografiar. Els costos corresponen a la impressió i enviament.

També es pot subscriure a través del formulari de la web <https://acocat.org/subscripcio-salillum>

- Rebràs dues revistes a l'any
- Ajudaràs a anunciar el missatge de Jesús en el món del treball

Menys
d'1€
al mes

SUBSCRIPCIÓ ANUAL (2 NÚMEROS A L'ANY) / SUBSCRIU-T'HI ARA

Per a enviaments de més d'un exemplar o a l'estranger, contacta amb nosaltres

Nom	FORMES DE PAGAMENT (tria'n una)	
Cognoms	→ Domiciliació bancària ☐	
NIF	Nom del titular	
Adreça	Adreça del titular	
Població	Codi postal	Banc / Caixa Localitat
Telèfon	Mòbil	Sucursal Carrer i número
Correu electrònic	Feu el favor de pagar els rebuts que Acció Catòlica Obrera presenti al meu compte / llibreta	
Reduïda 8€ any ☐	Real 10€ any ☐	Suport 15€ any ☐
Envia aquesta sol·licitud a Acció Catòlica Obrera, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona o escanejant-la per email a acocatalunya@gmail.com		
Les dades personals que ens facilites seran incorporades a un fitxer de dades registrat a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades, titularitat d'Acció Catòlica Obrera (ACO) i mantingut sota la seva responsabilitat per a enviament d'informació de l'ACO i ús administratiu i estadístic. Pots exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició dirigint-te a l'ACO, C/ Tapioles 10 2n, 08004 Barcelona, o acocatalunya@gmail.com , adjuntant fotocòpia del teu DNI o document identificatiu equivalent.		
Si no vols rebre informació de l'ACO, marca la següent casella: ☐		
Codi compte		
ES <input type="text"/>		
→ Xec nominatiu ☐		
Xec nominatiu a nom d'Acció Catòlica Obrera		
→ Ingrés via transferència ☐		
Si decideixes fer el teu abonament per transferència envia'ns una còpia de l'operació. Compte: Triodos Bank ES 75 1491 0001 2920 0698 4526		

“Bendito lunes”

Des del moment que vaig fer aquesta foto la tinc present. Em suggereix diversitat. Tots som fills del Pare, però cadascú hi aporta els seus colors diferents.

Elena Rubio Caballero, fotògrafa, ha publicat el llibre *Bendito lunes* amb el consiliari Pepe Baena Iniesta. L'Elena hi aporta les imatges, i en Pepe, la poesia. Els guanys de la venda són per a Càritas. A l'enllaç es pot adquirir: <https://www.elenircofotografia.com/bendito-lunes-publicacion-solidaria/>.

